

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE SINIF ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Bircan Güteryüz

Zonguldak 2014

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN VE SINIF ÖĞRETMENİ
ADAYLARININ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Hazırlayan
Bircan Güleryüz

Tez Danışman
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Özdemir

Zonguldak 2014

T.C.
BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında 2009528204009 numaralı Bircan GÜLERYÜZ'ÜN hazırladığı “ **Sınıf Öğretmenlerinin Ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi**” konulu ~~DOKTORA~~/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 31.01.2014 Cuma günü saat 10:30'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına ~~OYBİRLİĞİYLE/OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

Başkan _____

Yard. Doç. Dr. Ramazan Şükrü PARMAKSIZ

Üye _____

Yard. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEMİR

Üye _____

Yard. Doç. Dr. Sezai KALAFAT

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../20.....
Doç. Dr. Hakan SARIBAŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	: BEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı
Başlığı	: Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi
Yazarı	: Bircan Güteryüz
Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Muhammet Özdemir
Türü, Yılı	: Yüksek Lisans Tezi, 2014
Sayfa Adedi	: 91

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Zonguldak İli Alaplı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı üç ilkokulda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 sınıf öğretmeninin konu ile ilgili görüşlerini kapsamakta, bunun yanında Zonguldak İli Alaplı ve Ereğli İlçelerinde görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesinde halen eğitim görmekte olan 195 sınıf öğretmeni adayına uygulanan anket sonuçlarını içermektedir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yönteminin beraber kullanıldığı yöntem olan karma yöntem kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen odak grup görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında ise Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen, Kırcaali-İftar tarafından Türkçeye uyarlanan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan görüşleri arasında her hangi farka rastlanmamıştır. Nitel verilerin analizi sonucunda ise; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimini gerekli gördüğü, bunun yanında kaynaştırma eğitiminin günümüzdeki uygulamalarına karşı olumsuz görüşleri olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Sınıf Öğretmenleri, Karma Yöntem, Sınıf Öğretmeni Adaylar.

ABSTRACT

Institution	:	BEÜ Institute of Social Sciences, Department of Education Programs and Teachings
Title	:	To Determine the Attitudes of Primary School Teachers and Pre-service Primary School Teachers Towards Inclusive Education
Author	:	Bircan Güteryüz
Adviser	:	Asst. Prof. Dr. Muhammet Özdemir
Type of Thesis, Year	:	MSc. Thesis, 2014
Total Number of Pages	:	91

The aim of this study is to determine the attitudes of primary school teachers and pre-service primary school teachers towards inclusive education. This study includes the views of ten primary school teachers who have inclusive students. These ten teachers work in three different schools related to Provincial Directorate for National Education Alaplı, Zonguldak. Besides, this study includes survey results which have been taken to 200 primary school teachers who are working in Ereğli and Alaplı, Zonguldak and 195 pre-service primary school teachers who are study at Bülent Ecevit University. In the study, integrated method, a method in which quantitative and qualitative methods are used, is used. A focus group interviews from that is developed by the research is used to get qualitative data. And in the quantitative part of the research “ Scale Of Views related with Inclusion” is used. This scale is developed by Antonak and Larivve (1995). And it is adapted in Turkish by Kırcaali-İftar.

The quantitative analysis results showed that there are no differences between the attitudes of primary school teachers towards inclusive education. Besides, attitudes towards inclusive education depends Professional experience. The qualitative analysis results showed that inclusive education is necessary according to primary school teachers. And it is decided that primary school teachers have negative attitudes towards recent applications.

Key Words: Inclusive Education, Primary School Teachers, Integrated Method, Pre-service Primary School Teachers.

ÖNSÖZ

Araştırmamın probleminin belirlenmesi aşamasından araştırmamın sona erdirilmesine kadar her aşamada bilgi, görüş ve tecrübelerini benimle paylaşan, bana zaman ayıran ve anlayış gösteren danışmanım Yrd. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEMİR'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın başından beri, çalışmanın gerçekleştirilmesi süreciyle ilgili görüş ve önerilerini paylaşan, önemli katkıları olan ve çalışmama destek veren değerli mesai arkadaşlarım ve meslektaşlarıma, aynı zamanda tez izleme komitesi üyeleri Yrd. Doç. Dr. Ramazan Şükrü PARMAKSIZ'a ve Yrd. Doç. Dr. Sezai KALAFAT'a çok teşekkür ederim.

Bunların yanında benim tekrar öğrenim hayatına atılmama vesile olan ve yüksek lisansım süresince bana destek olan biricik eşim Işıl GÜLERYÜZ'e, oğlum Umut Efe'ye ve her zaman bana inanan anneme, babama ve kardeşime sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	2
1.1. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Tanımlar	5
1.6.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezi	5
1.6.2. Özel Alt Sınıf	5
1.6.3. Kaynaştırma Eğitimi (Entegrasyon).....	5
1.6.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.....	5
1.6.5. Özel Gereksinimi Olan Bireyler.....	6
1.6.6. Özel Eğitim	6
2. YÖNTEM	7
2.1. Araştırmanın Modeli	7
2.2. Evren ve Örneklem	9
2.3. Veri Toplama Araçları	11
2.4. Veri Toplama Süreci	12
2.5. Verilerin Analizi.....	13

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
3.1. İlköğretim.....	15
3.2. İlköğretimin Amaç ve Görevleri	16
3.3. Özel Eğitim Tanımı ve Amaçları	16
3.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri	18
3.5. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Duyan Bireyler.....	19
3.5.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler	19
3.5.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler	19
3.5.3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler	19
3.5.4. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler	20
3.5.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler	20
3.5.6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler.....	20
3.5.7. Otistik Bireyler.....	20
3.5.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler	20
3.6. Kaynaştırma Eğitimi	21
3.6.1. Kaynaştırma Eğitimini Amaçları	21
3.6.2. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri.....	23
3.7. Kaynaştırma Eğitiminin Alınabileceği Ortamlar	23
3.7.1. Yatılı Özel Eğitim Okulları.....	23
3.7.2. Gündüzlü Özel Eğitim Okulu.....	24
3.7.3. Özel Eğitim Sınıfı	24
3.7.4. Yarı Zamanlı Kaynaştırma.....	24
3.7.5. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma.....	25
3.7.6. Tam Zamanlı Kaynaştırma.....	25
3.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.....	26
3.8.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Amaç ve İlkeleri.....	27
3.9. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları.....	28
3.9.1. Ailelere Yararları	28
3.9.2. Kaynaştırma Öğrencisine Yararları.....	28
3.9.3. Yetersizliği Olmayan Öğrencilere Yaraları	29
3.9.4. Öğretmenlere Yararları	30

3.10. Kaynaştırma Eğitiminin Türkiye’deki Yeri	30
3.11. İlgili Araştırmalar	32
4. BULGULAR VE YORUM.....	39
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	39
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	41
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	45
4.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştıma Eğitimi Konusundaki Önbilgilerini ve Yeterlilikleri	45
4.5.2. Kaynaştırma Eğitiminin Sınıf Ortamına ve Sınıf Yönetimine Olası Etkileri	46
4.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlanmasına İlişkin Görüşleri.....	48
4.5.4. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri.....	49
4.5.5. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri	50
4.5.6. Kaynaştırma Eğitiminin Sınıf öğretmenlerine Yüklediği Sorumluluklar	52
4.5.7. Kaynaştırma Eğitimi Sırasında Uygulanan Etkinlikler ile Eğitim-Öğretim Yöntemleri	54
4.5.8. Ailelerin Etkisi	55
4.5.9. Öğrencilerin Birbirine Olan Etkileri	56
4.5.10. Kaynaştırma Eğitiminin Uygulanması Konusunda Sınıf Öğretmenlerin Görüşleri ve Önerileri	56
SONUÇ	60
KAYNAKÇA.....	71
EKLER	77
Ek 1: Odak Grup Görüşme Formu	77
Ek 2: Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği	79
Ek 3: Sınıf Öğretmenleri ile Yapılan Odak Grup Görüşmesi Analizi Örneği	82

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1: Anket Uygulanan Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Ait Bilgiler	9
Tablo 2.2: Odak Grup Görüşmesine Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler.....	10
Tablo 2.3: Anket Uygulanan Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Ait Bilgiler.....	10
Tablo 4.1: Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği Seçenekleri ile Puan Aralıkları	39
Tablo 4.2: Sınıf öğretmeni ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları.....	40
Tablo 4.3: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları	41
Tablo 4.4: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları.....	42
Tablo 4.5: Sınıf Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	43
Tablo 4.6: Sınıf Öğretmenlerin Kıdem Durumlarına Göre Tukey Analizi Sonuçları.....	43
Tablo 4.7: Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar için t Testi Sonuçları.....	44

KISALTMALAR LİSTESİ

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEGEP : Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

K.E : Kaynaştırma Eğitimi

RAM : Rehberlik Araştırma Merkezi

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı

Akt : Aktaran

GİRİŞ

Bireysel gereksinimler ve farklılıklar gözetilerek eğitim programları oluşturulması önemlidir. Bu gereksinim “özel eğitim” ihtiyacının doğmasına sebep olmaktadır. Farklılıkların belirgin olduğu bireylerde genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmakta, özel eğitim hizmetlerine gerek duyulmaktadır (MEB, 2010b).

Özel gereksinimli bireylerin topluma kazandırılmaları ve üretken bireyle haline gelmeleri eğitim imkânlarının sunulmasına bağlıdır. Özel gereksinimli bireylere sağlanan eğitim ortamları içerisinde “en az kısıtlayıcı eğitim ortamının en üst seviyesini oluşturan kaynaştırma uygulamasında, herhangi bir özür grubundaki öğrenciye gerekli destek hizmetler sağlanarak normal sınıf içinde eğitim görmesi söz konusudur (Gözün ve Yıkıncı, 2004). Kaynaştırma, genel eğitim içerisinde artık sıkça karşılaştığımız bir kavramdır.

Çünkü özel gereksinimli bireylerin, genel eğitimin içerisinde yer alması daha yaygın hale gelmektedir. Kaynaştırma eğitiminin başarılı olması için çeşitli etkenler bulunmaktadır. Öğretmen tutumları da bu etkenler biridir. Bunun sonucu olarak da özel eğitim alanında araştırma yapan araştırmacılar kaynaştırma eğitiminin başarısının yanı sıra, genel eğitim sınıfına özel gereksinimli bireyin kaynaştırılmasında genel eğitim sınıfı öğretmenlerinin tutum ve inançlarını da incelemeye başlamışlardır (Kuzu, 2011).

Kaynaştırma eğitiminin uygulayıcıları olan Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1. PROBLEM DURUMU

Bu araştırmanın problem durumunu, sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Problem durumdan yola çıkılarak aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1.1. Alt Problemler

- 1.Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları nasıldır?
- 2.Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları arasında farklılık var mıdır?
- 3.Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 4.Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan tutumlarında;
 - a.Mesleki kıdeme göre anlamlı fark var mıdır?
 - b.Cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 5.Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarına karşı tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda;

- Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları belirlemek,

- Sınıf öğretmenlerinin ve Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek,
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumların; mesleki kıdeme ve cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek,
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumlarına ilişkin görüşlerini, yeterliliklerini, düşüncelerini, kaynaştırma eğitimi uygulamalarını, kaynaştırma eğitimi sırasında karşılaştıkları güçlükleri ve olası çözüm yollarını ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre dünya nüfusunun %14'ü, Türkiye nüfusunun ise %12,29'u özel gereksinimli bireylerden oluşmaktadır. Türkiye'de yaklaşık yedi milyon özel gereksinimli birey bulunmaktadır (Devlet İstatistik Enstitüsü, 2009).

Kaynaştırma eğitimi günümüzde Türkiye'de her resmi ve özel eğitim kurumlarında karşımıza çıkmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin ilk uygulayıcıları sınıf öğretmenleridir.

Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciyle özel eğitim öğretmeni ve rehber öğretmenden daha çok beraber olmaları ve eğitim-öğretim faaliyetlerini birlikte yürütmeleri sebebiyle özel gereksinimli öğrencinin gelişimi açısından sınıf öğretmenlerinin önemini ve etkinliğini daha da arttırmakta olup, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminin en önemli uygulayıcısı ve takipçisi konumuna getirmektedir. Alan yazından Batu (1998), Çuhadar (2006), Bilen (2007), Kargın ve diğerleri (2010), Ekşi (2010), Kuzu (2011) ve Saidoğlu (2011) tarafından yapılmış olan; öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yaşadıkları sorunlara, kaynaştırma eğitimine ilişkin görüş ve tutumlarının incelenmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Fakat sınıf öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalara pek yer verilmemiştir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi, düşünce, yeterlilikleri, uygulamaları ve karşılaştığı güçlüklerine ışık tutması, kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik olası çözümleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının belirlenmesi bakımından literatüre önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma:

1. Zonguldak iline bağlı olan Ereğli ve Alaplı ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında çalışan, kaynaştırma eğitimi veren veya vermiş olan Sınıf öğretmenleri ile,
2. 2012-2013 öğretim yılı ile sınırlıdır.
3. İlköğretimde kaynaştırmaya ilişkin tutum ölçeği ve yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ile sınırlıdır.
4. Araştırmaya katılan öğretmenler ve öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

1. Bu araştırmada kullanılan ölçme araçları araştırmanın amacına hizmet eder niteliktedir.
2. Örneklemde yer alan öğretmen adaylarının ölçeklerde yer alan maddelere ve görüşme sorularına verdikleri cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.
3. Seçilen örneklem evreni yansıtmaktadır.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Rehberlik ve araştırma merkezleri; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama, izleme ve yönlendirme hizmetlerini yürüterek birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamını önerir, birey ve ailesine destek eğitim ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri sunar (MEB, 2006).

1.6.2. Özel Alt Sınıf

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel sınıfta olduğu; öğrencinin tüm gereksinimlerinin özel alt sınıfta karşılandığı sınıftır. Bu durumda özel gereksinimli öğrencinin gereksinim duyulduğunda okul saatleri dışında destek ve/veya ek hizmetlerden yararlanması mümkün olabilecektir. Özel alt sınıf söz konusu olduğunda, özel gereksinimli öğrencinin sadece özel sınıfın içinde bulunduğu okul binasında ve bahçesinde ders saatleri dışında normal akranlarıyla birlikte olması söz konusudur (Batu ve İftar, 2011:9).

1.6.3. Kaynaştırma Eğitimi (Entegrasyon)

18 Ocak 2000 tarihli ve mükerrer 23937 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe konulan MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğindeki tanıma göre kaynaştırma (entegre eğitim); özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan, destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır. Diğer bir deyişle özel eğitim gerektiren çocukların normal gelişim gösteren yaşlılarıyla, normal sınıflarda eğitim ve öğretime özel bir şekilde dâhil edilmesidir (MEB, 2009:4).

1.6.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı; özel gereksinimi olan her öğrenci için ayrıntılı değerlendirme verilerine göre hazırlanan ayrıntılı bir dokümandır.

Öğrencinin nereye ulaşacağını ve nasıl ulaşacağını belirtildiği bir yol haritasıdır (Eripek, 2007:13).

1.6.5. Özel Gereksinimi Olan Bireyler

Öğrenme ve/veya davranış problemleri gösteren çocukları, bedensel özelliği ya da duyuşsal yetersizliği olan çocukları olduğu kadar üstün ya da özel yetenekli çocukları da içine alan kapsamlı bir terimdir (Eripek, 2007).

1.6.6. Özel Eğitim

Özel eğitim, özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik olarak uygulanan ve dikkatli bir biçimde değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünüdür. (Eripek, 2007).

2. YÖNTEM

Bu bölümde sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine olan görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın; modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi bölümleri yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacı; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine olan görüşlerini belirlemek olduğundan araştırma nitel ve nicel desenleri bir arada harmanlayan karma model yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Geçmişte daha çok tercih edilen nicel araştırma yöntemi, daha sonraları nitel araştırmaya ve günümüzde de hem nitel hem de nicel araştırmanın bir karması formatında olan karma araştırmaya yerini bırakma başlamıştır. Gerçekten de karma araştırma ile araştırmacı araştırmasını bir diğer yöntem ile güçlendirmekte, araştırmasını daha tutarlı hale getirerek hem daha gerçekçi verilere ulaşmakta hem de araştırmasının genelliğini artırarak teori oluşturmaktadır (Kıral ve Kıral, 2011:294-298).

Karma araştırma; tek bir çalışma ya da çalışmalar dizisindeki aynı temel olgulara ilişkin nitel ve nicel veriler toplamayı, onları analiz etmeyi ve yorumlamayı içermektedir (Leech ve Onwuegbuzie, 2007).

Johnson ve Onwuegbuzie (2004) karma yöntem araştırmalarını, bir çalışmada nitel ve nicel araştırma tekniklerinin, yöntemlerinin, yaklaşımlarının araştırmada tek bir çatı altında birleştirilmesi olarak tanımlamaktadır. Bir tanımda ise "çeşitli yöntemler kullanarak olayları bir çerçeve içerisinde sunma, analiz etme ve bir araya getirmektir" şeklinde açıklamışlardır. Kısaca, karma yöntem araştırması bir problemin çözümü için nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının, yöntem ve tekniklerinin birleştirilerek, problemin çözümünde daha etkili öneriler ortaya

koymayı sağlayan bir araştırma yöntemi şeklinde tanımlanabilir (Baki ve Gökçek, 2012, Akt. Gökçek ve Diğerleri, 2013).

Yukarıda verilen tanımlara benzer şekilde Creswell (2006) karma yöntem çalışmalarının bir araştırma programı kapsamında yapılan tek bir çalışma veya çoklu çalışmalar (multiple studies) içerisinde, nicel ve nitel verilerin toplanması ve analiz edilmesini kapsadığını söylemektedir. Creswell (2006)'e göre araştırmacılar genelde büyük çaplı araştırmalarda ve maddi destek alınan projelerde nicel verileri ilk aşamada toplayıp, ikinci aşamada nitel veri toplayıp ve tekrar üçüncü aşamada nicel verileri bir araya getirirler. Çoklu çalışma olarak adlandırılan bu tür araştırmalarda her proje bağımsız bir çalışma olarak ayrı ayrı rapor edilmektedir. Araştırılan konu genel olarak karma yöntem araştırması olarak adlandırılmaktadır. Çoklu çalışmalara sıklıkla büyük ölçekli sağlık bilimleri projelerinde rastlanmaktadır. Ancak, hem nicel hem nitel verinin tek bir çalışmada toplandığı "tekli çalışma" (single study) ise genelde lisansüstü eğitim yapan öğrencilerin tercih ettiği çalışmalara denmektedir (Akt. Baki ve Göçek, 2012).

Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımını ortaya koymak güçtür. Bunun sebebi ise "nitel araştırma" kavramının bir şemsiye kavram olarak kullanılmasından; yani bir çok kavramı bir araya getirmesinden ve bu şemsiye altında yer alabilecek birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır. Her ne kadar tüm bu yönelimleri, yöntemleri, süreçleri ve özellikleri kapsayan bir tanım yapmak güç ise de "nitel araştırma", gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Nitel araştırmada en yaygın olarak kullanılan üç tür veri toplama yöntemi vardır: görüşme (odak grup görüşmesi dâhil), gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi. Örneğin görüşme yöntemi, kullanılan aracın özelliğine göre açık uçlu ve yapılandırılmış, görüşülen kişi sayısına göre bireysel ya da odak grup, araştırmacının konumuna göre katılımcı ve katılımcı olmayan gibi alt gruplara

ayırmak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmanın nitel kısmına ait verileri yukarıda sözü edilen nitel yöntemlerin bir alt grubu olan odak grup görüşmesi tekniği ile toplanmıştır.

Odak grup görüşmeleri, son yıllarda eylem araştırmalarında sıklıkla kullanılan nitel bir veri toplama tekniğidir. Odak grup görüşmelerinin temel noktasını, sosyal psikoloji ve iletişim teorileri oluşturmaktadır. Pazar araştırmalarında da sıklıkla kullanılan bu yöntem, sosyal bilimlerde başlangıç araştırması niteliğindeki çalışmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Sosyal bilimlerde birebir görüşmeler ve anketler ile desteklenen bu yöntem, en sistematik veri toplama yöntemlerinden biridir. Odak grup görüşmelerinden elde edilen kapsamlı veriler, birebir görüşmeler ve anketler ile elde edilen veriler için sağlam bir temel oluşturmaktadır (Kitzinger, 1995, Akt. Oğuz ve Çokluk, 2011: 95–107).

Bu araştırmanın diğer bir kısım verileri ise; nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2005).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2012–2013 yılları arasında Zonguldak iline bağlı Alaplı ve Ereğli ilçeleri oluşturmaktadır. Örneklemeni ise; bu ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 195 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

Tablo 2.1: Anket Uygulanan Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Cinsiyetine Ait Bilgiler

	Kadın	Erkek	Toplam
Sınıf Öğretmeni	103	97	200
Sınıf Öğretmeni Adayı	116	79	195

Tablo 2.1’de belirtildiği üzere araştırmaya 103 kadın ve 97 erkek, toplam 200 sınıf öğretmeni ile 116 kadın ve 79 erkek, toplam 195 sınıf öğretmeni adayı katılmıştır.

Tablo 2.2: Odak Grup Görüşmesine Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler

Öğretmen Kodu	Cinsiyet	Kıdem	Kaynaştırma Eğitimi Verme Durumu
Ö1-E	Erkek	10	Evet
Ö2-B	Kadın	7	Evet
Ö3-E	Erkek	16	Evet
Ö4-B	Kadın	2	Evet
Ö5-E	Erkek	1	Evet
Ö6-E	Erkek	12	Evet
Ö7-B	Kadın	4	Evet
Ö8-B	Kadın	10	Hayır
Ö9-B	Kadın	7	Evet
Ö10-E	Erkek	11	Evet

Tablo 2.2’de belirtildiği üzere odak grup görüşmesine beş kadın ve beş erkek olmak üzere toplam on öğretmen katılmıştır. Katılımcıların dokuzu kaynaştırma eğitimi vermiş ve veya vermektedir. Katılımcıların mesleki kıdemleri yıl olarak da tabloda belirtilmektedir.

Tablo 2.3: Anket Uygulanan Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Ait Bilgiler

Grup	MESLEKİ KIDEM	N	Yüzde (%)
A	1-10 yıl	101	50.5
B	11-20 yıl	67	33,5
C	21-35 yıl	32	16
	TOPLAM	200	100

Tabloda belirtildiği üzere anket uygulamasına katılan öğretmenlerin 101 tanesi A (1-10 yıl) grubu, 67 tanesi B (11-20 yıl) grubu ve 32 tanesi C (21-35 yıl) grubu olmak üzere toplam 200 öğretmenden oluşmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla şu ölçme araçları kullanılmıştır; Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine olan görüşlerini belirlemek amacıyla; Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen, Kırcaali-İftar tarafından Türkçeye uyarlanan “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” adlı tutum ölçeği (ek-2) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Özbaba (2000) tarafından yapılmıştır. Araştırmacı tutum ölçeğini bir hafta ara ile uygulamış, elde edilen veriler arasında korelasyonu Pearson Moment tekniği ile hesaplamış sonucunda 0.97 ile tutum ölçeğinin güvenilir olduğu göstermiştir. Testin iç tutarlık katsayılarına bakıldığında Spearman Brown 0.908, Horst 0.908 ve Cronbach 0.92 ile ifade edilmiştir. Tutarlılık ölçeğinin iç tutarlık katsayılarına bakıldığında testin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla odak grup görüşme formu kullanılmıştır. Bu form araştırmacı tarafından uzaman görüşlerine başvurularak hazırlanan toplam on altı sorudan oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanan odak grup görüşme formu ile halen ilkokullarda görev yapan yedi öğretmenle pilot bir uygulaması yapılmış ve uygulanabilirliği test edilmiştir. Pilot uygulama sonunda öğretmenlere sorulan sorular ile ilgili görüşleri alınmıştır. Pilot uygulamaya katılan öğretmenlerden herhangi bir olumsuz dönüt alınmadığı için sorular aynen kalmış fakat öğretmenlerin tavsiyeleri ile bazı soruların sıralaması değişmiştir. Araştırmacı tarafından güvenilirliği artırmak için veri çeşitlemesi ve yöntemsel çeşitleme yapılmıştır. Araştırmada veri çeşitlemesini sağlamak için; veriler farklı katılımcı gruplarından farklı zamanlarda toplanmıştır. Yöntemsel çeşitlemeyi sağlamak için ise birden fazla veri toplama tekniği (Tutum Ölçeği ve Odak Grup Görüşmesi) kullanılmıştır. Hazırlanan odak grup görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır:

- a) Kişisel bilgiler kısmı (Öğretmenlerin yaş, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem vb. şahsi bilgilerine yönelik olan kısmıdır).
- b) Görüşme soruları (Araştırmaya yönelik soruların olduğu kısım).

2.4. Veri Toplama Süreci

Bu kısımda araştırmanın verilerinin toplanmasında izlenen işlem basamakları; odak grup görüşmeleri ve anket uygulamaları olmak üzere iki kısımda ele alınmaktadır.

Odak Grup Görüşmelerinin Yapılması

Odak grup görüşme formu (ek-1) hazırlandıktan sonra bu formu uygulayabilmek amacı ile araştırmaya katkı sağlamaya istekli öğretmenler ile birebir görüşülüp, konuşularak sınıfı öğretmenlerinin araştırmaya katkı sağlamaları hususunda anlaşmaya varılmıştır. İki farklı oturum şeklinde gerçekleşen odak grup görüşmelerine birinci oturum grubu beş, ikinci oturum grubu beş olmak üzere odak grup görüşmelerine toplam on öğretmen katılmıştır. Odak grup görüşmesine katılan öğretmenler beş kadın ve beş erkekten oluşmaktadır. Bu görüşmelerin uygulanabilmesi için sınıf öğretmenleri ile belirli bir gün, yer ve saat kararlaştırılmıştır. Odak grup görüşmesine katılan grupların cinsiyet bakımından homojen olması sağlanmıştır. Görüşmeler tamamen araştırmacının yönetiminde yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri araştırmacının evinde 1. Grup katılımcılar ile 14.05.2013, 2. Grup katılımcılar ile 06.06.2013 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Birinci grup katılımcılar ile olan görüşme 76 dakika 6 saniye, ikinci grup katılımcılar ile olan görüşme ise 57 dakika 27 saniye sürmüştür.

Odak grup görüşmeleri yapılmadan önce araştırmacı kendini tanıtmış, araştırmanın içeriğinden bahsetmiş, görüşmenin nasıl kayıt altına alınacağı ve kayıtların gizli kalacağı konusunda katılımcılara bilgi vermiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanan; uzman görüşleri ile desteklenmiş, pilot çalışması sonucu son halini alan odak grup görüşme formundaki sorular görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerine formdaki sıra ile sorulmuş, soruların cevapları sıra ile alınmış ve bu esnada ses kayıt cihazı ve görüntü kayıt cihazı ile görüşme kaydedilmiştir.

Kaydedilen bu görüşmeler araştırmacı tarafından yazıya dökülmüştür. Görüşmeler esnasında araştırmacı, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerini yönlendirmeye sebep olacak soru, jest ve mimiklerden kaçınmaya çalışmıştır. Görüşme verilerinin analizi esnasında görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerin isimleri yerine kod isimleri kullanılmıştır.

Anket Uygulanması

Bu araştırmanın diğer bir kısım verileri Zonguldak ili Alaplı ve Ereğli ilçesinde önceden araştırmacı tarafından tespit edilen okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerine 2012–2013 eğitim-öğretim yılı içerisinde “İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği” araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veri toplamak için kullanılan ölçek ile ilgili gerekli yazışmalar gerçekleştirilmiş ve ölçeğin kullanılması konusunda gerekli izinler alınmıştır. Ölçek bizzat araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının da kaynaştırma eğitimine karşı olan görüşlerini belirlemek için 2013 güz dönemi Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi öğrenim gören öğrencilere “İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği” uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada bir kısım veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu aracılığı ile elde edilmiştir. Görüşmelerde ses ve görüntü kaydı ile elde edilen veriler araştırmacı ve eş araştırmacı tarafından yazılı doküman haline getirilerek düzenlenmiştir. Araştırmanın nitel verilerinin analizini de araştırmacıyla beraber eş araştırmacıda yapmıştır. Nitel veri analizi üç aşamada ele alınmıştır. Bunlar betimleme, analiz ve yorumlamadır.

Yazılı doküman haline gelen veriler betimsel analizi yöntemi (ek–3) ile analiz edilip elde edilen veriler araştırma amacına hizmet eder şekilde önceden oluşturulmuş temalara göre düzenlenmiştir. Temalar araştırmanın amaçlarına hizmet edecek şekilde meydana getirilmiştir. Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan verilerden alt temalar oluşturulmuştur. Ortaya çıkan bu tema ve alt temaların ifade

etikleri anlamlar detaylı olarak açıklanmış ve odak grup görüşmesinden alınan doğrudan örneklerle de desteklenmiştir. Bunun yanında tema ve alt temaların uygunluğunun kontrol edilmesi amacıyla bir uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşlerinin ışığında bazı alt temaların yerleri değiştirilmiştir. Böylece araştırmanın nitel veri analizi kısmı tamamlanmıştır.

Araştırmanın diğer bir kısım verilerinin (nicel) toplanmasında kullanılan “İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği” den elde edilen veriler; SPSS 17.0 istatistik programı ile ANOVA, standart sapmalarına, bağımsız gruplar için t – Testi sonuçlarına bakılmıştır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ilköğretim ve önemi, özel eğitim, özel eğitimin amaç ve ilkeleri, kaynaştırma eğitimi alması gereken bireylerin sınıflandırılması, kaynaştırma eğitiminin amacı ile ilkeleri, günümüzde uygulanmakta olan kaynaştırma modelleri, kaynaştırma eğitiminin yararları, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının ne olduğu, Türkiye’deki özel eğitimin ve kaynaştırma eğitiminin yeri ve son olarak kaynaştırma eğitimiyle ilgili öğretmen görüş ve tutumlarını ele alan araştırmalar ile ilgili kuramsal bilgilere ve açıklamalara yer verilmektedir.

3.1. İlköğretim

Türkiye’de kesintisiz zorunlu eğitim ilkokulda 4 yıl, ortaokulda 4 yıl ve lisede 4 yıl olmak üzere toplam 12 yıl sürmektedir. Kesintisiz eğitimin ilk basamağı adında anlaşılacağı gibi ilkokullardır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanundaki ifadesi ile Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter (MEB, 2010a).

İlkokul çağı ise; ilköğretimin 6-10 yaş arasını kapsayan kısmını ifade eder. İlkokullarda çocukları eğitmek ile görevli olan sınıf öğretmenleridir. Türkiye’de kesintisiz ve zorunlu eğitim devlet okullarında dil, din, ırk ve cinsiyet ayrımı olmaksızın her vatandaş için ücretsizdir.

Türkiye’de okul öncesi eğitim pek yaygın olmadığından dolayı çocukların çoğu okul yaşantısı ile ilk defa ilköğrenim döneminde tanışır. Bu dönem çocuklar açısından tüm öğrenim-hayatlarına nazaran en hayati önem taşıyan dönemdir. Çünkü ilköğretim döneminde çocuklar kalıcı özellikler kazanır ve çocukların kişiliğinin temelleri atılır. İlköğretim devresinde çocuklar ders çalışma alışkanlıkları ve okula bakış açısı kazanırlar. Bu çağda çocuk okulu ya sever, ya da okula ısınmaz. Bu da sonraki öğrenim hayatında hangi kararları vereceğini etkiler (Kurak, 2009:13).

İlköğretim, bireyin beyin teknolojisinin geliştirildiği ilk ve en önemli aşamadır. Beyin teknolojisi geliştirmek; düşünme, anlama, sınıflama, sıralama, eleştirme, analiz sentez yapma ve değerlendirme gibi üst düzey bilişsel stratejilerin kullanımını ve geliştirilmesini ifade etmektedir. İlk olarak aile içinde toplumsallaşan çocuk, ilköğretimle birlikte ulusal düzeyde toplumsallaşır. Böylece ulusal birliği, bütünlüğü, değerleri ve ülküleri özümser; ulusal devamlılık sağlanır. İlköğretim döneminde aile çevresini aşmak isteyen çocuk, yaşlılarından oluşan bir arkadaş çevresi oluşturmak ve bu çevreyi genişletmek ister. Bu ortamın sağlanmasında da okul önemli bir rol üstlenir. İlköğretim yazılı kültüre geçmenin de ilk aşamasıdır. İlköğretimi kademesini önemli kılan bir neden ise, çocukta üstün yeteneklerin belirmeye başladığı dönemin ağırlıklı olarak 6-16 yaşları arasında olmasıdır. Üstün yeteneği olan öğrenciler bu dönemde belirlenip, geliştirilmelidirler. Bu bakımdan öğretmenin bu saptama ve yönlendirmeleri yapabilecek birikim ve donanımda olması gerekir (Çınar, 2008).

Bunun yanında yine ilkokul çağı; okul öncesi dönemden sonra özel gereksinimli bireylerinde fark edilip, uygun değerlendirme ve yönlendirmelerin yapılacağı ilk basamaktır. Bu bakımdan da sınıf öğretmenlerine büyük görev ve sorumluluk düşmektedir.

3.2. İlköğretimin Amaç ve Görevleri

İlköğretimin amaç ve görevleri; 1739 sayılı milli eğitim temel kanununun 23.Maddesinde şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;

2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

3.3. Özel Eğitim Tanımı ve Amaçları

Günümüzde özel gereksinimli çocukları desteklemek ve eğitimlerini normal düzeye ulaştırmak için özel eğitimden yararlanılmaktadır. Özel eğitim, çoğunluktan

farklı olan ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek, topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek beceriler ile donatan eğitimidir (Ataman, 2003:19).

Özel gereksinimi olan çocukların eğitiminde verilen normal eğitime ek olarak veya farklı olarak bazı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Oluşturulan bu düzenlemelerin bütününe özel eğitim denir. Özel eğitim, özel gereksinimi alan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmaya hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik olarak uygulanan ve dikkatli bir biçimde değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünüdür. Özel eğitimin genel eğitimden belki de en belirgin özelliği, öğretimin bireysel olarak planlanması, daha sistematik olarak uygulanması ve değerlendirilmesidir. Öğrencinin özel eğitim öğretmeni veya genel eğitim öğretmeni ile birlikte öğretim faaliyetleri gerçekleştirmesi özel eğitimidir. Öğrenci yoğun bir destek hizmeti için haftanın üç günü sınıftan otuz dakika ayrılıyorsa bu özel eğitimidir (Eripek, 2007).

Özel eğitime gereksinimi olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitim özel eğitimidir (MEB, 2009).

Özel eğitim amaçları, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

a) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,

b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,

c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarıdır.

3.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır (MEB, 2006);

- a) Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- d) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- e) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- f) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- h) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- i) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

3.5. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Duyan Bireyler

Her bireyin yetersizliği kendine özgü olmasına karşın, tanınması, ihtiyaçların belirlenmesi, eğitimlerinde daha uygun düzenleme ve planlamaya yol gösterici olması için ortak özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına göre bir sınıflandırma yapılmaktadır.

3.5.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler

Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan ve özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010b).

3.5.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler

İşitme duyarlılığın kısmen veya tamamen kaybından dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir (MEB, 2010b).

3.5.3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler

Görme gücünün kısmen ya da tamamen yetersizliğinden dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur (Battal, 2007:23).

3.5.4. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler

İskelet, kas ve eklemlerdeki hastalık, bozukluk ve yetersizlikten dolayı, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmiş özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir (Battal, 2007:23).

3.5.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler

Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010b).

3.5.6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler

Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir (MEB, 2010b).

3.5.7. Otistik Bireyler

Otistik spektrum bozukluğu; otizm, asperger sendromu, çocukluk disintegratif bozukluğu, rett sendromu, atipik otizm olmak üzere beş alt grupta toplanmaktadır. Bunlardan otizm, otistik spektrum bozukluğu kategorisindeki en temel alt gruptur. Otizm, bireylerin sosyal etkileşim, iletişim ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyen yaygın bir gelişimsel bozukluktur (Sucuoğlu, 2003).

3.5.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu'nun (DEHB) temel özelliği, kalıcı ve sürekli olan dikkat süresinin kısalığı, engellemeye yönelik denetim eksikliği nedeniyle davranışlarda ya da bilişte ortaya çıkan ataklık ve huzursuzluktur. Bunun sonucu olarak çocukta bulunduğu gelişim dönemine uymayan dikkatsizlik ya da aşırı hareketlilik vardır. Başlangıcı genellikle üç yaş dolaylarında olmakla birlikte, tanı düzenli öğrenim için gerekli dikkat süresi ve yoğunlaşmanın gelişmesinin beklendiği ilkokul yıllarında konmaktadır (Öncü ve Şenol, 2002).

3.6. Kaynaştırma Eğitimi

Günümüzde özel eğitim alanında beklide en sık kullanılan kavramlardan biri “kaynaştırma” dır. Farklı disiplin alanlarında farklı kişiler çeşitli yerlerde kaynaştırma kavramını değişik anlamlar yükleyerek kullanmaktadırlar (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011). Bir tanıma göre kaynaştırma, “özel gereksinimli öğrencinin gerekli destek hizmetleri sağlanarak, tam ya da yarı zamanlı olarak kendisi için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan normal eğitim sınıflarında eğitim görmesidir” (Batu, 1998: 2).

Kırcaali-İftar (1992)’a göre kaynaştırma, gerektiğinde sınıf öğretmenine ve/veya engelli öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşulu ile engelli öğrencinin normal eğitim ortamında eğitilmesidir.

Başka bir tanımda ise, “ Özel gereksinimli öğrencilerin, en az kısıtlayıcı ortam ilkesine uygun tam ya da yarı zamanlı olarak genel eğitim sınıflarında, özel eğitim gereksinimleri olmayan öğrencilerle birlikte, öğretmen ve öğrencilerin gereksinim duyabilecekleri destek hizmetlerin sağlanması yoluyla eğitim almalarıdır” (Gürgür; 2005:23).

MEB (2006) Özel Hizmetler Yönetmeliğinde, “ özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu tanımlamalardan yola çıkarak kaynaştırmanın; özel gereksinimi olan bireylere, özel destek hizmetleri sağlanması koşulu ile normal gelişim düzeyinde olan öğrenciler ile yani akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitim-öğretim verilmesi olarak tanımlanabilir.

3.6.1. Kaynaştırma Eğitimi Amaçları

Kaynaştırma eğitimi, özellikle uygun olan engelli çocukların normal ve özel eğitim personelinin sorumluluğu altında, eğitimsel/sosyal ve süre olarak normal

yaşıtları ile bütünleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Özel gereksinimli çocukların normal çocuklarla entegrasyonu giderek artmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin en önemli amacı, yetersizliği olan bireylerle yetersizliği olmayan bireylerin aynı eğitim ortamlarından yararlanmasını sağlayarak bu bireylerin sosyalleşmesine katkıda bulunmaktır. Bir diğer önemli amacı ise, yetersizliği olan bireyleri akranlarından ayırmadan aynı eğitim ortamında eğitim alma hakkını korumaktır (Özdemir, 2010).

Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel eğitime ihtiyacı olan bireyi normal hale getirmek değildir. Kaynaştırma eğitiminin amacı özel eğitime ihtiyacı olan çocukların (MEB, 2009);

- Kendi gerçeğini benimsemesini sağlamak,
- Onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak ve toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak,
- Okul düzenini ve okuldaki uygun davranış biçimlerini tanımalarını sağlamak,
- Herhangi bir engeli olmayan diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceklerini öğrenmeleri ve yaşıtlarına uyum sağlayabilmelerini gerçekleştirmek,
- Normal çocukların özürli yaşıtlarına karşı daha olumlu tutumlar geliştirmelerine yardım etmek,
- Ana-babaların diğer çocuklar içinde çocuklarının başarılı yönlerini görmelerine, onun sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktır.

Kaynaştırma eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yaşıtlarıyla, aynı sınıfta eğitim alması anlamına gelir. Kaynaştırma eğitiminin amacı, özel eğitime ihtiyacı olan çocuğun toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır. Bu eğitim, engelli öğrencilerin akranlarıyla akademik ve sosyal yönden bütünleştirilerek sosyal ve duygusal gereksinimlerinin karşılamaya yönelik bir eğitimidir (Sucuoğlu ve Özokçu, 2005).

Yukarıdaki bilgiler ışığında kaynaştırma eğitimi, özel eğitim alması gereken bireylerin akranları ile birlikte eğitim almasını, sosyalleşmesini, topluma dahil olmasını ve toplumun engelli bireyi kabullenmesini, bu bireylerin kendini tanıması ile özel gereksinimli bireylerin kendini sosyal, duygusal ve akademik olarak gerçekleştirmesini amaçlar.

3.6.2. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 68. maddesine göre kaynaştırma yoluyla eğitim uygulama ilkeleri şunlardır:

- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre plânlanır.
- Hizmetler okul merkezli olur.
- Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir.
- Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir.

3.7. Kaynaştırma Eğitiminin Alınabileceği Ortamlar

Bu kısımda özel gereksinimli bireylerin kaynaştırma eğitimi alabileceği ortamlar ile ilgili alan yazın yer almaktadır. Bu ortamların sıralaması en fazla kısıtlayıcı ortamdaki en az kısıtlayıcı ortama doğru verilmiştir.

3.7.1. Yatılı Özel Eğitim Okulları

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim okulunda olduğu durumdur. Öğrenci aynı özür grubundaki öğrenciler ile birlikte eğitim almakta ve geceleri de okulun yatahanesinde kalmaktadır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

3.7.2. Gündüzlü Özel Eğitim Okulu

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim okulunda olduğu; öğrenci aynı özür grubundaki öğrenciler ile birlikte eğitim aldığı durumdur. Bu durumda özel gereksinimli öğrencinin eğitim gereksinimleri özel eğitim okulunda karşılanmaktadır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

3.7.3. Özel Eğitim Sınıfı

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim sınıfında olduğu, özel eğitim öğretmeni, özel gereçlerle donatılmış ve özel programın uygulandığı, çocuğun tüm gereksinimlerinin bu özel sınıfta karşılandığı durumdur. Özel sınıflara yerleştirilmiş öğrenciler, özel gereksinimi genel eğitim sınıflarında karşılanamayan ve benzer öğrenme ve davranışsal ihtiyaçları olan öğrencilerdir. Bu öğrenciler, kaynaştırma eğitimine tabi tutulsalar da, günlerinin %60'ını özel eğitim desteği ve ilgili hizmetlerden yararlanarak geçirirler. Özel eğitim sınıfı uygulamasında ihtiyaç duyulduğunda öğrencinin okul saatleri dışında destek ve/veya ek hizmetlerden yararlanabilmesi imkânı vardır. Özel gereksinimli öğrenci, normal gelişim gösteren akranlarıyla sadece özel eğitim sınıfının içinde bulunduğu okul binasında ve bahçesinde ders saatleri dışında birlikte olabilir. Ancak, özel sınıf uygulamasına tabi tutulan bazı özel gereksinimli öğrenciler, bazı dersleri akranlarıyla birlikte normal sınıflarda izleme olanağı da bulabilirler (Batu ve Kırcaali-İftar, 2006; Meyen ve Bui, 2007, Akt. Sadioğlu, 2011).

3.7.4. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel sınıfta olduğu; çocuğun başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfından eğitim aldığı durumdur. Kaynaştırmanın bu şekilde uygulanması çok yaygın görülmemekle birlikte, uygulandığında yaralarının çok olacağı düşünülen bir uygulama şeklidir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencelerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yolu ile yapılır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel eğitim sınıfındadır. Bu öğrenci başarılı olabileceği derslerde ve sosyal etkinliklerde

yetersizliği olmayan akranları ile birlikte normal sınıfta eğitim almaktadır. Bu uygulama kapsamında bazı derslerde normal sınıfta eğitim alması gereken öğrencilerin dağılımı yapılırken, bir sınıfta en fazla iki yetersiz öğrenci girebilecek şekilde eşit olarak dağıtılmaya çalışılmalıdır (MEB, 2010).

Özel Hizmetler Yönetmeliğinin yirmi üçüncü maddesinin ikinci bendinde; “Sadece özel eğitim sınıfına devam eden öğrenciler için değil, özel eğitim okullarına devam eden (Eğitim Uygulama Okulu-Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi-İşitme Engelliler İlkokulu vb.) öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması da yarı zamanlı kaynaştırma kapsamında var olan bir uygulamadır” diye ifade edilmektedir.

3.7.5. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma

Özel gereksinimli öğrencinin kaydının normal sınıfta olduğu; ancak öğrencinin gereksinime ihtiyaç duyduğu derslerde kaynak odada özel eğitim öğretmenlerinden destek aldığı durumlardır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2011).

3.7.6. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır. Tam zamanlı kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranları ile aynı sınıfta eğitim görürlerken kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler. Okullarda kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrencilerin bir sınıfta en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır. Türkiye’deki kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının büyük bir çoğunluğu tam zamanlı kaynaştırma uygulaması şeklide yapılmaktadır (MEB, 2010).

Yine tam zamanlı kaynaştırma uygulaması en az kısıtlayıcı eğitim ortamıdır. Özel gereksinimli bireyin akranları ve sosyal çevresi ile beraber olabileceği ve kendisi için en uygun eğitimin verileceği ortamdır.

3.8. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

Fiscuss ve Mandell (1997)'e göre, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin eğitsel gereksinimlerini karşılamak ve planlamak ancak bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) ile olası görünmektedir.

Çuhadar (2006), özel eğitime ihtiyaç gösteren bireylerin özürlerinden kaynaklanan sorunların giderilebilmesi için bu çocukların özürlerine ve özelliklerine uygun BEP düzenlenmesi gerektiğini söylemektedir.

BEP özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler için hazırlanmış öğretimde kullanılan programdır (Kamens, 2004).

Öğrencilerin, uygun eğitimleri için doğru kararlar alınmasını sağlayan, öğrenciye özgün hazırlanmış olan öğretimle birlikte akademik değerlendirme sonuçlarını belirlemede kullanılacak ölçümlerin neler olduğunu belirten bir araçtır BEP. Aynı zamanda öğrenciye rehberlik eden, öğrencinin gelişim alanları doğrultusunda var olan ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayan ve bu doğrultuda çeşitli düzenlemeler yapılmasını gerektiren yazılı bir dokümandır (Smith ve Brownell, 1995).

Özel hizmetler yönetmeliği madde 69'da ki tanımıyla; bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı olarak ifade edilir. Bunun yanında BEP,

- a) Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,
- b) Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,
- c) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,

- ç) Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,
- d) Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,
- e) Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir.

Diğer bir tanımda ise; bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz-bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi, vb.) ve destek hizmetlerden (kaynak oda, sınıf-içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır (Battal, 2007).

BEP, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik vb.) eğitsel ihtiyaçlarını karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından ve destek eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır. Ailenin onayı ile uygulanır (MEB, 2010).

3.8.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Amaç ve İlkeleri

BEP temel amacı, bu öğrencilere en üst düzeyde yararlanabilecekleri eğitim fırsatları sunmaktır. Bireyselleştirilmiş eğitim programının işlevleri şu şekilde özetlenebilir;

- BEP toplantıları, aile ve okul personeli arasındaki iletişim aracıdır. Öğrencinin gereksinimleri, nelerin sağlanabileceği ve karşılaşılabilecek durumların neler olabileceği konusunda her iki tarafa da eşit söz hakkı sağlar.

- BEP, öğrencinin gereksinimi olan özel eğitim hizmetleri ve ilişkili destek hizmetlerin öğrenciye sunulacağına ilişkin yazılı bir taahhüttür.
- BEP ailenin, okulun ve ilişkili tüm birimlerin çalışmalarını ve bunların öğrenciye katkılarını izleme ve değerlendirme aracıdır (Battal, 2007).

3.9. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma eğitiminin yararlarını aile olan yararları, özel gereksinimli öğrenciye olan yararları, yetersizliği olmayan öğrencilere olan yararları ve öğretmenlere olan yararları olmak üzere dört başlık altında ele almak mümkündür (MEB, 2009).

3.9.1. Ailelere Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrenci ailelerine ve normal gelişim düzeyinde bulunan öğrenci ailelerine olan yararları (MEB, 2009) :

- Çocukların ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri konusunda daha sağlıklı bilgi edinirler.
- Çocuk üzerindeki beklentileri, çocukların kapasitesiyle bağdaşım göstermeye başlar.
- Çocuktaki gelişmelere bağlı olarak kaygı ve güvensizlik duygusu umuda dönüşür.
- Çocuğun eğitim, bakım, davranış düzenleme vb. konularda bilgilenirler.
- Okula bakış açısı değişim ve işbirliği gelişir.
- Aile içi çatışmalar azalır, aile sağlığı ve iş verimliliği artar.

3.9.2. Kaynaştırma Öğrencisine Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel gereksinimli öğrenciye olan yararları (MEB, 2010):

- Bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile kapasite ve öğrenme hızına uygun eğitim alırlar.
- Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir. Sosyal bütünleşmeleri kolaylaştırır.
- Destek eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirebilirler.
- Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır.
- Algı düzeyleri ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç ve gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir.
- Kaynaştırma ortamında olumsuzdan çok, olumlu davranış gösterme sıklığı artar.
- Normal öğrenciler ile birlikte çalışmalarını daha büyük başarılar için kendilerine istek ve cesaret uyandırır.
- Bu öğrenciler normal öğrencilerden bazı davranışları model alma ve özdeşim kurma yoluyla öğrenebilirler.
- İletişim, işbirliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler.
- Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaştırır.

3.9.3. Yetersizliği Olmayan Öğrencilere Yaraları

Kaynaştırma eğitiminin normal gelişim düzeyinde bulunan öğrencilere yararları (MEB, 2010):

- Engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları gelişir.

- Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterir.
- Kendini tanıma, güçlü ve zayıf yönlerini görme, bunları kabul etme ve zayıf yönlerini giderme davranışları gelişir.
- Engelli bireyler ile birlikte yaşamayı öğrenir.
- Liderlik, model olma ve sorumluluk duygusu gelişir.

3.9.4. Öğretmenlere Yararları

Kaynaştırma eğitime inanan ve gerekli uygulamaları yerine getiren bir öğretmene bu sistemin bazı yararları olacağı söylenebilir. Öğretmenlerin ile birlikte koşulsuz kabul, hoşgörü, sabır, bireysel özelliklere saygı duyma davranışlarının geliştiği bilinmektedir. Kaynaştırma eğitimi sayesinde öğretmenlerin disiplinle ilgili değerlendirme ölçütleri gelişir ve bireyselleştirilmiş eğitim programlarını hazırlamayı öğrenirler. Ayrıca kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin özel eğitim gereksinimli öğrencilerle yürüttükleri eğitim programlarının bireyselleştirilmesi gibi çalışmalar, öğretmenlerin meslekleriyle ilgili bilgi ve becerilerinin gelişmesine de önemli katkıda bulunmaktadır. Kaynaştırma uygulamaları; kaynaştırma eğitimi vermekte öğretmenlerin diğer personellerle iletişim ve işbirliğini artırır (Türk, 2011).

Sülün (2012) kaynaştırma eğitimi sayesinde öğretmenlerin; sınıf ortamını ve öğretim programını sınıftaki öğrencilerin gereksinimlerine göre düzenleme becerisi kazandıklarını ve özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen gibi diğer personelle iletişim ve işbirliği kurma becerilerini geliştirdiklerini söylemektedir.

3.10. Kaynaştırma Eğitiminin Türkiye'deki Yeri

Türkiye engellilerin eğitim görmesi ile ilgili uluslararası insan hakları sözleşmelerine taraftır ve bu haklar kanunen de önemli ölçüde güvence altına alınmıştır. Hukuksal boyutta da özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma eğitimi ortamlarında akranlarıyla birlikte eğitim almaları prensip olarak benimsenmiş ve kaynaştırma eğitimi üzerine ayrıntılı hukuksal düzenlemeler de yapılmıştır. Bu bölümde kaynaştırma eğitiminin Türkiye'deki durumu hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilecektir.

Türkiye’de özel eğitim alanındaki ilk uygulamalar, 1889 yılında, İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde, işitme engelli çocuklara eğitim veren bir okulun açılması ile başlamış kabul edilmektedir. 1890 yılında görme engellilere de aynı okulda hizmet verilmeye başlanmış ve 30 yıl sonra bu uygulamaya son verilmiştir. İkinci uygulama ise 1920 yılında İzmir Karşıyaka’da özel bir dernek tarafından açılan, sağır ve dilsizler okuludur. Bu okul 1924–1950 yılları arasında, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak hizmet vermeye başlamış ve 1950 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir (Yekta, 2010).

Özel eğitim alanı açısından en önemli gelişmeler, Cumhuriyet döneminde 1950’li yıllardan itibaren oluşmuştur. Bu gelişmelerden biri, özel eğitim hizmetlerinin sağlık hizmeti olmaktan çok bir eğitim hizmeti olması düşünülerek, Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’ndan Milli Eğitim Bakanlığı’na geçmesidir. 1955 yılındaki ise “Rehberlik ve Araştırma Merkezleri’nin” temelini oluşturacak “Psikolojik Servis Merkezi’nin” kurulmuş olmasıdır. 1961 Anayasası ile özel eğitime gereksinimi olan bireylerin hakları devlet tarafından garanti altına alınarak 50. maddesinde “devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır” hükmü bulunmaktadır. İlk kapsamlı yasa, 1983 yılında 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” ile yürürlüğe girmiştir. Bu kanunda “özel eğitimle ilgili tanımlar, ilkeler, kurumlar ve görevleri, özel eğitime gereksinimi olan çocukların belirlenmeleri, yerleştirilmeleri, izlenmeleri ile ilgili bölümler yer almış” ve bu doğrultuda çeşitli yönetmelikler yayımlanmıştır (Akt. Kargın, 2003).

1985 yılında resmi gazetede yayınlanan Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğinin 70. Maddesinin göre “yatılı özel eğitim okuluna alınmayı gerektirmeyen özel eğitime muhtaç çocuklar için il içindeki diğer okullarda özel eğitim tedbirleri yer alınır.” 71. Maddesinde “ resmi ve özel ilköğretim, ortaokul, lise ve dengi okullar da özel sınıf açılmadığı durumlarda özel gereksinimli öğrencilerin normal sınıflara devam ettirilmesi ve destek olarak da okul içinde açılacak yardımcı dersliklere gönderilmesi” hükmü getirilmiştir. 30.05.1997 tarihli KHK/573 sayılı kanun hükmünde kararnamenin 12. Maddesinde “ özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimi,

hazırlanan BEP doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür” maddesi yer almaktadır.

7 Temmuz 2005 tarih ve 25868 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 5378 sayılı Özürlüler Kanununda, özür lülüğün önlenmesi, özür lülerin sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, bakım ve sosyal güvenliğine ilişkin sorunlarının çözümü ile her bakımdan gelişmelerini ve önlerindeki engelleri kaldırmayı sağlayacak tedbirleri alarak topluma katılmalarını sağlamak ve bu hizmetlerin koordinasyonu için gerekli düzenlemeleri yapmak amaçlanmıştır. Kanunun 15. Maddesinde yer alan “Hiçbir gerekçeyle özür lülerin eğitim alması engellenemez. Özür lü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özür lü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır” ifadesiyle özel gereksinimli öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda ve normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte eğitim almaları gerektiği önemle vurgulanmıştır (25868 sayılı Resmi Gazete, 2005). 2006 tarihinde yürürlüğe giren ve 31.05.2006 tarihinde 26184 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde de kaynaştırma eğitimi ile ilgili uygulamada dikkat edilecek hususlara değinilmiştir (Sadioğlu, 2011).

Türkiye’de kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmalar günümüzde ilçe milli eğitim bünyelerinde yer alan özel eğitim daireleri tarafından yürütülmektedir. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireyler ilkokullarda ve ortaokullar da eğitim görmektedirler. Hatta günümüzde özel eğitim, okul öncesi dönemde bile başlayabilmektedir.

3.11. İlgili Araştırmalar

Alan yazın incelendiğinde, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime karşı olan görüş ve tutumlarına odaklanan nitel, nicel ve karma desenli çok sayıda araştırmanın gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu bölümde, sınıf öğretmenlerin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan görüş ve tutumlarının konu edildiği, son yirmi yılda alan yazın da yer almış araştırmaların özetlerine yer verilmiştir.

Atay (1995), özürlü çocukların normal yaşlıları ile bir arada eğitim aldığı kaynaştırma programlarına karşı ilkökul öğretmenlerinin tutumlarının belirlemesini amaçlamaktadır. Araştırma 1992-1993 yıllarında Ankara şehir merkezinde görev yapan 96 öğretmen ile yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre örneklem grubunda bulunan ilkökul öğretmenlerinin % 84.4 meslekleri boyunca özürlü bireylerle karşılaştıkları ve % 95.8 kaynaştırma eğitiminin verilmesini yaralı olacağı inancını taşıdıkları belirlenmiştir. Öğretmenler bu alanda çalışmak için yeterli hizmet içi eğitim almadıklarını ve aynı zamanda MEB ile yerli iletişim oluşturulamadığını belirtmektedirler.

Uysal (1995), öğretmen ve okul yöneticilerinin özel gereksinimli çocukların kaynaştırılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşlerini belirlemek olan araştırmasını 1994-1995 yıllarında Eskişehir il merkezinde kaynaştırma eğitimi vermekte olan öğretmen ve yöneticiler ile gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak; kaynaştırmanın tanımının ve kapsamının belirlenmesi, öğretmen ve yardımcı personelin tanımı, görev ve sorumluluklarının belirlenmesi, yeni program geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Şahbaz (1997), Bolu ilinde görev yapan 80 öğretmen ile yapılan deneysel araştırma sonucunda; dört grubu ayrılan öğretmen gruplarının kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumları arasında her hangi bir fark bulunamamıştır.

Batu (1998), kaynaştırma uygulaması yapılan bir kız Meslek lisesinde görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflarda derse giren öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüş ve önerilerinin belirlemek amaçlanmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminden genel olarak hoşnut oldukları; Milli Eğitim Bakanlığı'ndan, okul yönetiminden ve diğer meslektaşlarından çeşitli beklentileri olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Gözün (2003), kaynaştırma konusunda hazırlanan bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerindeki etkiyi belirlemek için deneysel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini eğitim fakültesi fen bilgisi öğretmenliği, matematik öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği programlarının üçüncü sınıflarında öğrenim gören 174 öğrenciden oluşmuştur. Elde edilen verilere uygulanan t testi sonuçları kaynaştırmaya yönelik

bilgilendirme programının öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisinin olduğunu belirlenmiştir.

Kaya (2003), 573 sayılı kanun Hükümünde Kararname ve ilgili yönetmeliklerle açıklanan kaynaştırma uygulamalarının, 2000–2001 öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde nasıl düzenlendiğini incelemiştir. Araştırma betimsel bir alan çalışmasıdır. Araştırmanın evrenini, Çankaya ilçesinde kaynaştırma uygulaması yapılan okullardaki yöneticiler, rehber öğretmenler, 3. Sınıfı öğretmenleri ve özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Anket formları ile toplanan verilerin aritmetik ortalama ve yüzde değerleri hesaplanmış bunların sonucunda kaynaştırma uygulamaları ile ilgili bilgilerin yetersiz, kaynaştırma ile ilgili tutumların olumsuz ve yapılan çalışmaların yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Varlıer (2004), okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin okul öncesi dönemde kaynaştırma yoluyla eğitilmelerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel bir çalışma yapmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin tümü özel öğrencilerin okul öncesi eğitim alması gerektiğini ve çoğunluğu bu eğitimin kaynaştırma yoluyla verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında öğretmenler kaynaştırma uygulamaları konusunda kendilerini ve içinde buldukları koşulları yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Yekeler (2005), sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Sivas ilinde görev yapmakta olan yüz kırk bir sınıf öğretmeni bu araştırmaya katılmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlerin cinsiyetine göre, öğretmenlerin mezun oldukları bölümlere, yaş ve mesleki kıdemlerine göre de anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Yiğiter (2005), sınıf öğretmenlerinin özel öğrenme güçlüğüne ilişkin bilgi düzeyleri ile kaynaştırmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile tarama modeline göre yapılan araştırmanın örneklemini, rastgele seçilen 164 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin özel öğrenme güçlüğüne ilişkin bilgi düzeylerinin; yaş, cinsiyet, önbilgiler, çalışılan sektör, öğrenci sayısı ve özel öğrenme güçlüğüne ilişkin bilgilerini yeterli bulup bulmama

değişkenlerine göre ve kaynaştırmaya olan tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Nizamoğlu (2006), sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterliliklerini saptamak, yorumlamak ve öneride bulunmak amaçlanmıştır. Araştırma 2005–2006 yılında Bolu ili merkezinde bulunan on okulda görev yapan 12 sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bu tür öğrencileri dönem içerisinde fark ettiği, bu öğrencilere yönelik sınırlı çalışmalar yapıldığı, uygulama esnasında kendi amaç ve yöntemlerini kullandıkları, bu tür öğrencilerde görülen en ufak bir ilerlemeyi bile başarı olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.

Bilen (2007), sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştığı sorular ile ilgili görüşleri ve çözüm önerileri, sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mezun oldukları bölüm, kıdemi ve sınıflarındaki öğrenci sayılarının bu sorunlara olan etkisi ile tutumları arasındaki ilişkinin neler olduğunu bulmayı amaçlamıştır. Araştırma 2006–2007 yılında İzmir ilinde bulunan on üç ilköğretim okulunda görev yapan 120 sınıf öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma yönelik tutumlarının, mezun olduğu bölüm, kaynaştırma eğitimi alma, rehberlik servisinden destek almaktan etkilendiği; sınıf öğretmenliğinden mezun olanların olmayanlara göre, kaynaştırma eğitimi alanların almayanlara göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Bunun yanında kaynaştırma ile ilgili sorunların; sınıf mevcudunun, hizmet içi eğitimlere katılımın yetersizliğinin, kaynaştırma için her hangi bir program hazırlanmadığının, rehberlik servisinden alınan desteğin yetersiz olduğunun, özel eğitim uzmanlarının olmayışının, okulun fiziki yapısının kaynaştırmaya müsait olmadığı, aileler ile yeterli işbirliğinin olmadığı söylenmiştir.

Battal (2007), sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliklerinin tespit edilmesi karşılaştırılması amaçlanmıştır. Betimleme modelinin kullanıldığı bu çalışmanın evrenini Uşak ili ilköğretim okulların da görev yapan iki yüz seksen beş sınıf öğretmeni ile yüz dört branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin

kaynaştırma eğitimine muhtaç öğrencileri tanıma konusunda yeterli oldukları, kaynaştırma konusunda kendilerini yeterli gördüklerini ancak bazı ilkeleri bilmedikleri gözlenmiştir. Bundan dolayı sınıf ve branş öğretmenlerine kaynaştırma konusunda yeterince bilgi sahibi olabilmeleri için hizmet içi eğitim önerilmektedir.

Karacaoğlu (2008), öğretmenlerin okul iklimi algıları ile kaynaştırmaya ilişkin tutumları arasında ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2006–2007 yılında İstanbul Anadolu Yakasında resmi ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan yüz doksan sekiz öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin okul iklim algıları ile kaynaştırmaya ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ekşi (2010), sınıf öğretmenlerinin ve özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin tutumların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul Anadolu Yakasında resmi ilköğretim kurumlarında ve özel eğitim kurumlarında görevli öğretmenler oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre özel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili tutumları, sınıf öğretmenlerine göre daha olumludur.

Kuzu (2011), öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler ve öz duyarlık düzeyleri açısından karşılaştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde ki 4. ve 5. sınıflarda eğitim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 547 öğretmen adayı katılım göstermiştir. Araştırma sonunda öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının ve öz duyarlık düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği, öğretmen adaylarının öz duyarlık düzeylerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları ile ilişkili olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmanın sonuçları öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının genellikle olumlu olduğunu, bu tutumlarının çeşitli demografik değişkenlere (cinsiyet, öğrenim görülen alan, sınıf, görev yapılacak kademe, engelli bireyler hakkında bilgi sahibi olup olmama, kaynaştırma/özel eğitim dersi alıp almama) göre farklılık oluşturabildiğini göstermektedir.

Gök (2013), kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkmada kullandıkları yöntemlerin belirlenmesidir. Araştırma 2012–2013 eğitim-öğretim yılında Antalya İli Kepez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı üç ilkokulda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 sınıf öğretmenin görüşlerini kapsamaktadır. Araştırmadan elde edilen verilere dayanılarak, kaynaştırma öğrencisi ile yaşanan iletişim sorunları, diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini kabullenememesi, sınıfların kalabalık oluşudur. Bu nedenle öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yeterli zamanı ayıramaması, kaynaştırma öğrencileri için fiziki imkânların yetersizliği ve sınıf öğretmeni ile özel eğitim öğretmeni arasındaki koordinasyon sorunu, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar olarak söylenebilir. Kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma yöntemleri ise; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin engel durumuna uygun bir oturma düzeni ayarlaması, sevgi ortamı oluşturulması, birebir ilgi gösterilmesi, rehber öğretmene danışılması, ödüllendirme, aile ile iletişim, özelleştirilmiş çalışmalar ve aktiviteler hazırlanması, öğrenciyi tanıma tekniklerinin kullanılması ve akran eğitiminden yararlanılması olarak söylenebilir.

Avramidis ve diğerleri (2000), araştırmasında kaynaştırma öğretmenlerinin normal eğitim veren okullardaki özel eğitim öğrencilerinin özel ihtiyaçlarına karşı olan tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Güney batı İngiltere'de yerel bir eğitim kurumunda yapılan ankete seksen bir ilk ve ortaokul öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; özel eğitim programları uygulayan ve özel eğitim tecrübesi olan öğretmenler bu konuda daha olumlu tutum sergilemiştir. Bunun yanında, özel eğitime karşı olan olumlu tutumlarda profesyonel gelişimin önemli olduğu belirtilmiştir. Özellikle üniversite kaynaklı profesyonel gelişim gösteren öğretmenler hem olumlu tutumlar sergilemekte hem de özel öğrencilerin gereksinimini daha iyi karşılamaktadır. Bu çalışmada ayrıca öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının özel eğitim gelişimleri de araştırılmıştır.

Avramidis ve Norwich (2002), araştırmasında öğretmenlerin kaynaştırmaya karşı olan tutumlarına ve kaynaştırma okullarındaki çocukların özel eğitim ihtiyaçlarına yer vermiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimini kabullenmeyi gerçekleştirmesinde etkili olan faktörlerde araştırılmıştır. Verilerin analizi sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine karşı olumlu tutuma sahip oldukları fakat kaynaştırma eğitimini kabullenilmesi konusunda her hangi bir veriye rastlamadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının çevreden ve sahip oldukları elverişsiz ortamlardan ciddi bir şekilde etkilendikleri sonucuna varılmıştır. Bunun yanında fiziksel ortam ve insan desteği gibi eğitim ortamı ile ilgili olan değişkenlerin kaynaştırma eğitimine olan tutumları etkiledikleri gözlemlenmiştir.

Griffin (2008), araştırmasında kaynaştırma sınıflarında görev alan ilkokul öğretmenlerinin özel İngilizce eğitime karşı olan bakış açılarını ve tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Bunun yanında, sınıf modifikasyonlarını, özel İngilizce eğitimindeki zaman sıkıntılarını, profesyonel çalışma ve destekleri, özel İngilizce eğitimin sonucu ortaya çıkan ortalama doğal çevreyi belirlemek çalışmanın diğer amaçlarıdır. Araştırmaya Orta Tennesse'deki Rutherford Eyalet Okulu bölgesinde yer alan on dört ilkokuldan, dört yüz otuz yedi ilkokul öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ilkokul kaynaştırma öğretmenlerinin sınıf modifikasyonu, zaman kısıtlaması, eğitim ortamı, çalışma ve desteğe karşı olan tutumları olumlu, özel İngilizce eğitime karşı olan tutumları ise olumsuz çıkmıştır. Bunun yanında ilkokul kaynaştırma öğretmenleri ikinci bir dil edinimine karşı olumsuz tutum sergilemişlerdir. Sonuç olarak araştırma bizlere yeni öğretmenlerin değişkenlere karşı olan tutumlarının tecrübeli öğretmenlere kıyasla daha olduğunu ve kadınların erkeklere göre daha olumlu tutum sergilediklerini göstermiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada kullanılan odak grup görüşme formu sonucu elde edilen bilgilerin analizi sonuçları ile sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarına uygulanan İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeğinin analizi sonuçlarına yer verilmektedir. Araştırmada elde edilen bulgular sınıf öğretmenleriyle yapılan odak grup görüşme bulguları ve anket sonuçları olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. Araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenen bulgular aşağıda yer almaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları nasıldır?” şeklinde ifade edilen birinci alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmeni adaylarına İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

Tablo 4.1: Kaynaştırma Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği Seçenekleri ile Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen puanlar	Puan Aralığı
Tamamen katılıyorum	5	4.20-5.00
Çok katılıyorum	4	3.40-4.19
Katılıyorum	3	2.60-3.39
Az katılıyorum	2	1.80-2.59
Hiç katılmıyorum	1	1.00-1.79

Araştırma kapsamında öğretmenlere uygulanan kaynaştırma eğitime yönelik İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği toplam 30 sorudan oluşmaktadır. Kullanılan 5’li likert ölçeğinin skalaları, 1’den 5’e kadar puanlanan bir değerlendirme olup, ölçek seçenekleri ile yapılan puan aralıkları aşağıda verilmiştir. Araştırmaya katılan 200 sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları 3,39 yani “katılıyorum”; araştırmaya katılan 195 sınıf öğretmeni adayının kaynaştırma eğitime yönelik tutum ölçeği puan ortalamaları 3,41’ yani

“çok katlıyorum” düzeyindedir. Elde edilen bu sonuç incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı tutumları “çok katılıyorum” düzeyindedir.

Avramidis ve Norwich (2002)’e göre, öğretmenlerin kaynaştırmaya karşı olan tutumlarına ve kaynaştırma okullarındaki çocukların özel eğitim ihtiyaçlarına yer vermiştir. Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgularda öğretmenlerin kaynaştırma eğitime karşı olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmesi bakımından mevcut araştırma bulguları ile benzerdir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin ve Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime karşı olan tutumları arasında farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen ikinci alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmeni adaylarına İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan ölçekten elde edilen veriler aralarında farklılık olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Değerlendirmeden elde edilen sonuçlar Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: Sınıf öğretmeni ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Sınıf Öğretmeni Adayı	195	103,6	8,2	298	1.83	0.73
Sınıf Öğretmeni	200	101,7	8,7			

* $p < 0.05$

İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanı ortalamalarında sınıf öğretmeni adaylarının ortalamaları $\bar{X} = 103,6$, sınıf öğretmenlerinin ortalamaları $\bar{X} = 101,7$ ’dir. Ayrıca her iki grup için standart sapmalar sırasıyla $S=8,2$ ve $S=8,7$ olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan t değeri ve %95 güven aralığına göre ($p > 0.05$); sınıf öğretmeni adayları ve sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik

tutum ölçeğinden aldıkları puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir ($t_{298}=1.83$ ve $p>0,05$).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen üçüncü alt problemi test etmek için, sınıf öğretmeni adaylarına İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan ölçekten elde edilen veriler aralarında farklılık olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Tablo 4.3’de öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarına yönelik bağımsız gruplar için t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir;

Tablo 4.3: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Kadın	119	103.9	8.2	193	0.74	0.94
Erkek	76	103.8	7.9	193		

* $p<0.05$

Tablo 4.3 incelendiğinde İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanı ortalamalarında kadın sınıf öğretmeni adaylarının ortalamaları $\bar{X}=103,9$, erkek sınıf öğretmeni adaylarının ise $\bar{X}=103,8$ 'dir. Kadın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutum ölçeğine vermiş oldukları cevaplardan elde edilen sonuçların standart sapması 8,2 ve erkek öğretmenlerin standart sapması 7,9 olarak bulunmuştur ($t_{193}=0.94$ ve $p>0,05$). Hesaplanan t değeri ve %95 güven aralığına göre ($p>0.05$); kadın sınıf öğretmeni adaylarının ve erkek sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir ($t_{193}=0.94$ ve $p>0,05$).

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının cinsiyet ve kıdeme göre değişip değişmediğini belirlemek;

- a- Mesleki kıdeme göre anlamlı fark var mıdır?
- b- Cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?

şeklinde ifade edilen dördüncü alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenlerine İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan ölçekten elde edilen veriler aralarında farklılık olup olmadığını ortaya koymak için ANOVA ve t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

a)-Mesleki Kıdeme Göre

Tablo 4.4: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine İlişkin Betimsel İstatistik Sonuçları

Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	S
A Grubu (1-10)	101	103.34	8.85
B Grubu (11-20)	67	99.97	8.33
C Grubu (21-35)	32	100.25	8.27

Tablo 4.4 göre A Grubu (1-10 yıl) mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları 103.34, B Grubu (11-20 yıl) mesleki kıdeme sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları 99.97 ve C Grubu (21-35 yıl) kıdeme sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları 100.25 olarak bulunmuştur.

Tablo 4.5: Sınıf Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar içi	541	2	270	3.668	*0.027
Gruplar arası	14542	197	73		
Toplam	15084	199			

*p<0.05

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerin hizmet yıllarına göre, Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanları arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farkın hangi hizmet yılları arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testinden elde edilen bulgular tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 4.6: Sınıf Öğretmenlerinin Kıdem Durumlarına Göre Tukey Analizi Sonuçları

Grup	Kıdem	\bar{X}	S	F	p	Fark (Tukey)
A	1-10 yıl	103.3	8.8	3.29	.027	A grubu (1-10 yıl)/ B grubu (11-20 yıl)
B	11-20 yıl	99.9	8.3			
C	21 yıl ve üstü	100.2	8.2			

*p<0.05

Tablo 4.6 incelendiğinde; A grubunda (1-10 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile B (11-20 yıl) ve C grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin puan ortalamalarından 0.05 düzeyinde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. A grubunda (1-10 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerinin ($x=103.3$) ortalama ve B grubunda (11-20 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerinin ($x=99.9$) ve C grubunda yer alan sınıf öğretmenlerinin ($x=100.2$) ortalama sonuçları elde edilmiştir. Elde edilen anket bulgularına göre A grubunda (1-10 yıl) yer alan sınıf

öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının, B grubunda(11-20 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu yönde görüşe sahip oldukları belirlenmiştir.

Griffin (2008), araştırmasında kaynaştırma sınıflarında görev alan ilkökul öğretmenlerinin özel İngilizce eğitime karşı olan bakış açılarını ve tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları göreve yeni başlayan öğretmenlerin kaynaştırmaya karşı olan tutumlarının tecrübeli öğretmenlere kıyasla daha olumlu olduğunu ve kadınların erkeklere göre daha olumlu tutum sergilediklerini göstermiştir. Mevcut araştırmada da göreve yeni başlayan öğretmenlerin kaynaştırmaya karşı olan tutumlarının tecrübeli öğretmenlere kıyasla daha olumlu olduğu bulgusunu ortaya koymaktadır.

b) Cinsiyete göre;

Tablo 4.7’de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeğine yönelik bağımsız gruplar için t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir;

Tablo 4.7: Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar için t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sd	t	p
Kadın	103	102.3	8.2	198	0.97	0.33
Erkek	97	101.1	9.1	198	0.96	

*p<0.05

Tablo 4.7 incelendiğinde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği puanı ortalamalarında kadın sınıf öğretmenlerinin ortalamaları $\bar{X}=102,3$, erkek sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X}=101,1$ 'dir. Kadın sınıf öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ölçeğine vermiş oldukları cevaplardan elde edilen sonuçların standart sapması 8,2 ve erkek öğretmenlerin standart sapması 9,1'dir.Hesaplanan t değeri ve %95 güven aralığına göre ($p>0.05$); kadın sınıf öğretmenleri ve erkek sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar

açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir ($t_{198}=0.33$ ve $p>0,05$).

Yekeler (2007), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının değerlendirmesini amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenlerinin cinsiyete, mezun oldukları bölüme ve mesleki kıdemlerine göre kaynaştırma eğitime ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Mevcut araştırma ile cinsiyet ve kıdemlerine değişkenlerine göre aynı bulguları ortaya koymaktadırlar.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilen beşinci alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenleriyle uygulanan odak grup görüşmesi bulguları şu şekildedir:

4.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Konusundaki Önbilgilerini ve Yeterlilikleri

Odak grup görüşmesine katılan sınıf öğretmenlerimizin % 100’ü kaynaştırma eğitimi ve uygulamaları ile ilgili kısmi bir bilgiye sahip olduklarını belirtmektedirler. Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin % 90’ını üniversitedeki öğrenim ve mesleki yaşantıları da dâhil kaynaştırma eğitimi adı altında her hangi bir ders ya da hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmektedirler. Bu nedenlere dayandırarak kaynaştırma eğitimi ile ilgili ön bilgilerinin az olduğunu ve kaynaştırma eğitimi uygulamaları konusunda kendilerinin yetersiz olduklarını ifade etmektedirler. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde belirtmektedirler:

“Kaynaştırma eğitimi uzmanlık alanı gerektiren bir uğraş olarak görüyorum. Üniversitede iken bununla ilgili herhangi bir dersimiz olmadı. Çalışma yapılmadı. Meslek hayatımızda öğrendik. Kaynaştırma eğitimi nasıl uygulanır, özel eğitim nedir, özel öğrenci ile ilgili nasıl çalışmalar yapılır. Tabii başta dediğim gibi ayrı bir uzmanlık alanı, ayrı bir sınıf ortamı gereken bir alan olduğu için ben kendimi şuan yeterli görmüyorum.” (Ö1-E)

“Benim k.e ile ilgili üniversitede bilgimiz vardı. Bu şekildeki öğrencilere nasıl davranacağımız. Tabi ki onu teorik olarak öğrendik. Pratik olarak; ilk olarak, ilk göreve başladığım yıl 3. Sınıfta bir öğrencimiz k.e tabiiydi. Orda ilk kez görüm ve bu çocuğun eğitimi ile ilgili sıkıntılarda mesela tek öğretmensin bir okulda nasıl yaparız ederiz diye düşündüğümüzde; ilköğretim müfettişleri ile birlikte bu çocuğu değerlendirip bu şekilde k.e haberdar olduk ve buna ayrı plan yapılacağını öğrendik. Bu şekildeki öğrenci ile özel ilgilenildiğinde bir şeyler öğrendiğini gördük. İlk kez 1997 yılında karşılaştım.”(Ö3-E)

Babaoğlu ve Yılmaz (2010)’a göre, mevcut araştırmada ulaşılan; sınıf öğretmenlerinin çoğunun kaynaştırma ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı ve kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Her iki araştırma bu bulgu bakımından benzerdir.

Gök (2009); öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmediklerini ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzerdir.

4.5.2. Kaynaştırma Eğitiminin Sınıf Ortamına ve Sınıf Yönetimine Olası Etkileri

Odak grup görüşmesine katılan sınıf öğretmenlerinin % 90’ını kaynaştırma eğitimini sınıf ortamını ve sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilediği konusunda görüş belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi alan öğrencinin özür grubuna göre sınıf ortamına olan etkisinin değiştiğini, farklı olduğunu belirtmektedirler. Özellikle davranış bozukluğuna sahip kaynaştırma öğrencilerinin sınıf ortamını ve sınıf yönetimini olumsuz yönde etkilemekte olduklarını söylemektedirler. Sınıf içerisinde disiplini ve sınıf düzenini bozduklarını, normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin motivasyonunu etkilediklerini ve ders işlenişini olumsuz yönde etkilediklerini ve aksattıklarını ifade etmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi verilen sınıfta zaman problemlerinin de yaşandığı görüşünü paylaşmaktadırlar. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının birebir olmasının çok fazla zaman alması sebebiyle kaynaştırma eğitiminin sınıf yönetimine olumsuz etkilerinin bir hayli fazla olduğu görüşünde birleşmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin % 10’u kaynaştırma eğitiminin olumlu olan

yanlarının da olduğu konusunda görüş belirtmektedir. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

” Şimdi özellikle öğrenme güçlüğü çeken zihinsel engelli öğrencilerin ders işlenişine, sınıf yönetimine olumsuz etkileri var. Çünkü çocuk dur demekten, yapma demekten anlamayan bir öğrenci. Ne yapıyorsunuz? Siz orda dersi güzel bir şekilde anlatıp devam ediyorsunuz ama orda o çocuk arkadaşına saldırabiliyor ya da siz arkanızı döndüğünüz anda sınıfın kapısından dışarı kaçabiliyor. Bu öğrenci sınıf kapısından dışarı çıktığı an büyük bir sorumluluk. Çünkü ne yapacağı belli değil, ne yapacağını bilmiyorsunuz, nereye gideceğini bilmiyor usunuz, sizde onun peşinden gidip dersi bırakıp, çocuğu ikna etmeye çalışıyorsunuz. Debelenmeye başlıyor, yerle de sürünüyor sınıfa girmeyeceğim diyor. Bu sefer yapacak bir şey kalmıyor, diğer sınıf boşlanmış oluyor. Konuşmaya başlıyor. Zihinsel engelli öğrenci sınıf içerisinde ders işlerken birden bağırabiliyor, tahtaya kalkıp şarkı söyleyebiliyor. Diğer öğrenciler ona gülererek karşılık verebiliyorlar. Ne oluyor; kırk dakikada yetişecek olan ders müfredatı böylece daha da uzuyor. Zaten yetiştiremiyorsunuz. Ama hani bu zihinsel engelli öğrenciler için daha zor bir durum. Bedensel engelli öğrencilerin sınıf yönetimine herhangi bir olumsuz etkisini görmedim. Aynı şekilde devam edebiliyoruz.”(Ö7-B)

“Sınıf yönetimi; burada ki çocuklar küçük çocuklar, fiziki olarak gelişmekte olan çocuklar, 40 dakika bir ders boyunca yerinde oturamayan çocuklar. Bunların sınıfta gezmesi dolaşması normal ancak k.e eğitimi düzeyine göre farklılık arz edebiliyor. Ağır düzeydeki bir çocuk tam dersin ortasında iken kapıyı vurup dışarı çıkabiliyor. Ya da altını ıslatabiliyor, arkadaşını rahatsız edebiliyor bütün bunlar normal sınıfı olumsuz yönde etkiliyor.”(Ö3-E)

Güner (2011)'in araştırma bulguları ile mevcut araştırmanın bulguları; kaynaştırma uygulamaları yapılan sınıflarda çalışan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin bilgi düzeylerinin birbirine benzer ve sınırlı düzeyde olduğunu belirtmektedirler.

4.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı Hazırlanmasına İlişkin Görüşleri

BEP hazırlanması aşamasında katılımcıların % 80'ini öncelikle kaynaştırma eğitimi alana birey veya bireyleri iyi tanımamız gerektiğini, yetersiz oldukları alanların tespit edilmesi ve öğrenci seviyelerinin belirlenmesi gerektiği konusunda görüş bildirmektedirler. Uyulması gereken müfredat da göz önüne alınarak özel gereksinimli öğrenciye özel kazanımların olduğu bir plan hazırladıklarını söylemektedirler. RAM'larda hazırlanıp okullara gelmiş olan, özel gereksinimli öğrencilere ait bireyselleştirilmiş eğitim planı birebir aynen alarak uygulayan katılımcılarda mevcuttur. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Öncelikle kaynaştırma eğitimine tabi öğrenciyi tanımak gerekiyor. Yetersizliği ne yönde ya da yeterliliği ne kadar onu tepsi ediyorum. Daha sonra sınıfın gerektirdiği müfredat, ders programı inceliyoruz. Yapamayacağı ya da yetersiz kalacağı hedef, davranış ve kazanımları ayıklayarak ona uygun kazanımların bulunduğu bir plan yapıyoruz. Bireyselleştirilmiş eğitim planı bu şekilde daha çok yapabileceği kazanımları seçerek ortaya çıkarılan bir programdır. Evet, öğrenciye göre.”(Ö1-E)

“Öğrencilerin seviyesini belirleyip daha sonra dersimizin içeriğine göre kazanımlarımıza uygun olarak bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlıyoruz. Yani öncelikle öğrenciyi tanımak gerekiyor. Hangi düzeyde eksikliği var, hangisini yapamıyor, onları belirleyip yeteneklerini ortaya çıkarmak için hazırladığımız bir plan.”(Ö2-B)

Çuhadar (2006)'a göre, ilköğretim okulları 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitime tabi olan öğrencilerin eğitimleri ile ilgili olarak bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hususunda uygulayıcı durumunda bulunan sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli birey için BEP hazırlanması gerektiği konusunda görüş belirtmeleri bakımından mevcut araştırma ile benzer yönler taşımaktadırlar.

4.5.4. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimini Değerlendirmesine İlişkin Görüşleri

Katılımcılar sınıflarında eğitim gören kaynaştırma eğitimine tabi öğrencilerin değerlendirmelerini;

- Sınıf içi performanslarına,
- Derse katılımlarına ve istekliliklerine,
- Seviyelerine uygun basit sözlü ve yazılı sınavlara,
- Bireyselleştirilmiş eğitim planlarında yer alan kazanımları gerçekleştirme durumuna,
- Verilen proje ve performans görevlerine,
- Eğitim öğretim yılı başındaki ve sonundaki seviyeleri arasındaki farklara göre yaptıklarını belirtmektedirler.

Katılımcılar, kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin en ufak bir olumlu tepki ve davranışlarının bile akademik değerlendirme için yeterli olacağı görüşünü paylaşmaktadırlar. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Başta da zaten plan yaparken, müfredatta onlara özel hedef ve kazanımları hazırladığımız için o basit hedef-kazanımlara yönelik basit sınavlar, sorular uygulayarak değerlendiriyoruz”.(Ö1-E)

“Sene başında hazırlamış olduğumuz BEP teki kazanımlara ve çocuğun yeterliliğine göre değerlendirme yapıyoruz. Sınıf içi performansına göre. Çocuğun kazanımları nasıl elde ettiği, ne düzeyde olduğu, hedeflere göre değerlendirme yapıyoruz.”(Ö2-B)

“Birinci kademedeki zaten 4.sınıf haricinde çok fazla yazılı uygulamaya gitmiyoruz. Normal öğrencilerde yazılı uygulamıyoruz. Ama bence şey önemli. Dediğim gibi; öğrencinin yıla başladığı pozisyon ile dönem ortasındaki ve dönem sonundaki pozisyonu önemli. Nasıl başladık. Mesela birinci sınıftan hiç ses

almayan bir öğrenci kaynaştırma yoluyla öğretirken sesleri öğrenmeye, hecelemeye başladıysa büyük bir gelişmedir. Veya ikinci, üçüncü sınıfta sesleri bilen bir öğrenciye okumaya geçirebilmek bir seviye kat etmektir. Yani öğretmen o ölçülendirmeyi kendi yapacak. Planlamada söylediğim şey bu öğrenci ile ne yapabilirim. Önünüze koyacaksınız. Ne kadarını yaptıysanız ona göre puanı vereceksiniz. Değerlendirmede en az iki vereceğimizi düşünürsek de öğrencinin sınıf akranları ile okuması için geçer notu veriyorsunuz bir şekilde. Normal sınav uygulaması olamadığı için vicdani bir kriteriniz oluyor.”(Ö6-E)

“Kaynaştırma öğrencisinin planı farklıdır. Onun yapabileceği şeyler planlanmıştır. O plan ölçüsünde ne öğrenmişse sınıf seviyesine göre değil de çocuğun kendi seviyesine göre değerlendirmek gerekiyor. Öğrenciyi kendi planına göre öğrendikleri ile değerlendirmemiz gerekiyor.”(Ö8-B)

Nizamoğlu (2006), sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bu tür öğrencileri dönem içerisinde fark ettiği, bu öğrencilere yönelik sınırlı çalışmalar yapıldığı, uygulama esnasında kendi amaç ve yöntemlerini kullandıkları, bu tür öğrencilerde görülen en ufak bir ilerlemeyi bile başarı olarak değerlendirdikleri saptanması bakımından mevcut araştırma ile benzerdirler.

Vural (2008), Erzurum ilinde 18 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirdiği araştırma sonucunda; sınıf öğretmenlerinin öğretim ortamı düzenlemelerinde sıra düzenine dikkat ettiklerini fakat diğer ortam düzenlemelerine yer vermediklerini, soru cevap ve dramatizasyon yöntemini sıklıkla kullandıklarını, özel gereksinimli bireyleri değerlendirirken ise; sözlü sınav ve performans görevlerini ölçüt olarak kullandıklarını ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzemektedirler.

4.5.5. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimi ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitiminin **olumlu yönlerini** şu şekilde açıklamışlardır:

- Özel gereksinimli bireyin topluma kazandırılması bakımından,
- Özel gereksinimli bireyin sosyalleşmesi bakımından,
- Özel gereksinimli bireyin akranları ile beraber eğitim alması bakımından,
- Sosyal ve toplumsal çevrenin özel gereksinimli bireyleri kabul etmesini kolaylaştırması bakımından,
- Özel gereksinimli bireye aidiyet duygusu kazandırması bakımından,
- Normal eğitim düzeyinde olan öğrencilerin özel gereksinimli bireyleri kabullenmesi bakımından,
- Özel gereksinimli bireyin duygudaşlık (aynı duyguları paylaşma, empati) duygusunu geliştirmesi bakımından avantajları olduğunu söylemektedirler.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimin **olumsuz yönlerini** ise şu şekilde açıklamaktadırlar;

- Özel gereksinimli bireyin sınıf yönetimini olumsuz etkilemesi,
- Özel gereksinimli bireyin sınıf arkadaşları tarafından kabul görmediği durumlarda toplumdaki soyutlanması açısından,
- Özel gereksinimli bireyin ders işlenişini olumsuz etkilemesi açısından,
- Özel gereksinimli bireye uygulanan kaynaştırma eğitiminin ders içi ve ders dışı etkinliklerde çok fazla zaman alması bakımından dezavantajlı olduğunu söylemektedirler.

Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Bence kaynaştırma eğitiminde temel amaç bu öğrenciyi eğitsel olarak olması gereken seviyeye getirmek ya da normalleştirmek değil sahip olduğu temel ilgi yeteneklerini en iyi seviyede kullanılabilmesini amaçlıyor. Bunu da öğrenciyi ayırıp özel bir sınıfta yaparsanız ne oranda gerçekleştirebileceğiniz tartışılır.

Öğrenci okuldan sonra yine bizim yaşadığımız toplumda yaşayacağı için sürekli karşılaşacağımız kişiler olduğu için kaynaşturmaya tabii olması bir yanda olumlu karşılanabilir. Çünkü amaç zaten topluma kazandırmak. Kaynaştırma eğitimi alan öğrenci açısından böyle avantajı vardır. Dezavantajları da biraz önce söylediğimiz gibi; sınıfımızda sınıf yönetimini olumsuz etkileri olarak ele alabiliriz.” (Ö1-E)

“Bu öğrencilerimiz toplumun birer parçası ve toplumda birlikte yaşıyoruz. Diğer normal öğrenciler ile bireysel eğitim alan öğrencilerimiz aynı toplumda beraber yaşıyor. Amaç topluma kazandırmak. Bunları bir arada harmanlayıp bir arada yaşamalarını sağlamak. Kendi akran grupları arasında yetişmesi, onlarla iletişim sağlaması ve davranışlarda onlar gibi olması avantaj olarak görülüyor. Dezavantajı da arkadaşlarımızın da belirttiği gibi; sınıf düzenin bozulması, öğretmenin fazla zamanını alması ve verimli olmaması. Yeterince 30–40 kişilik bir sınıfta öğretmen zaman ayırmasıyla iki öğrenciye zaman ayırması arasında farkın olması ve bu öğrencilerin yeterince geliştirilememesi dezavantaj olarak görülür.”(Ö3-E)

Bilen (2007); sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma ile ilgili sorunların; sınıf mevcudunun, hizmet içi eğitimlere katılımın yetersizliğinin, kaynaştırma için herhangi bir program hazırlanmadığının, rehberlik sevisinden alınan desteğin yetersiz olduğunun, özel eğitim uzmanlarının olmayışının, okulun fiziki yapısının kaynaşturmaya müsait olmadığı, aileler ile yeterli işbirliğinin olmadığı belirlenmiştir. Kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan sorunları ortaya koyması bakımından mevcut çalışma ile benzetmektedirler.

Yaşaran (2009), araştırma sonucunda; normal gelişim gösteren öğrenciler ile gerçekleştirilen kaynaştırma etkinliklerinin, özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal kabulü artırmada etkili olduğunu ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzetmektedirler.

4.5.6. Kaynaştırma Eğitiminin Sınıf öğretmenlerine Yüklendiği Sorumluluklar

Odak grup görüşmesine katılan sınıf öğretmenlerinin %100’ü de kaynaştırma eğitiminin öğretmenlere çok fazla sorumluluk yüklediği konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar. Bu sorumlulukların başında ise kaynaştırma eğitimi alan

öğrencinin eğitim- öğretimi olduğunu söylemektedirler. Katılımcılarımızın bu öğrencilere kaynaştırma eğitimi konusunda yetersiz oldukları için yeterli eğitim ve öğretimi veremedikleri konusunda endişelere sahiptirler. Yine kaynaştırma öğrencisinin gösterdiği veya göstereceği olumlu veya olumsuz davranışlarının da kendi sorumlulukları altında olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar.

Kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim düzeyindeki öğrenciler gibi tahmin edilebilir veya bilinçli olmadığı için bu öğrencilerin güvenlik, korunma ve koruma gibi ihtiyaçlarının kendi sorumlulukları altında olduğunu söylemektedirler. Bunların yanı sıra kaynaştırma öğrencisinin özür durumuna göre beslenme, tuvalet ve temizlik gibi faaliyetlerinin yerine getirilmesinin bile öğretmenin sorumlulukları arasında olduğunu söylemektedirler. Normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin kaynaştırma öğrencisinden korunmasını ve kaynaştırma öğrencisini kendinden korunulması gerektiği durumların olabileceği ve yine bu durumların önlenmesi veya engellenmesi konusunda kendilerine büyük sorumluluk düştüğü konusunda görüş bildirmişlerdir. Toplum karşı da sorumlulukları olduğunu; kaynaştırma öğrencisinin kazanılması konusunda toplumun öğretmenlerden çok şey beklediğini, toplumun özel gereksinimli öğrencilerin toplumsal kazanımının sağlanması hususunda öğretmenleri birinci derecede sorumlu olarak gördüklerini belirtmektedirler. Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Zaten mesleki anlamda öğretmenliğin yüklediği bir sorumluluk var. Mesleki bir sorumluluğu var, vicdani bir sorumluluğu var, bunun yanında sizin diyelim normal 25 öğrenciniz varsa 25 tane normal çocuğun geleceğini size emanet ediyorlar. Davranışları, bilgisi bunları hocam yetiştir. Bunun yanında yüklediği sorumluluğa artı olarak birde size bu 25 öğrenci ile birlikte gidemeyecek davranış sorunları olan, öğrenme güçlüğü çeken zihinsel anlamda sorunlu bir öğrenci veriyorlar. Bunlarla birlikte hareket et. Elbette yüklediği bir sorumluluk var, çünkü çocuk ilerde topluma zarar veren birisi olduğunda vicdani anlamda şunu diyeceksiniz; yapacağım bir şeyler vardı da yapmadım mı?” (Ö6-E)

“Çok fazla sorumluluk yüklüyor. Öncelikle öğrencini eğitimi konusunda. Çünkü yeterli bilgiye sahip olunmadığı için ne yapılacağını bilmiyorsunuz. Çocuğu ne şekilde davranacağını bilmiyorsunuz. Çocuğu bir derece ileriye nasıl çıkarta

bileceğinizin bilmiyorsunuz. Bir kere bu var. O yüzdende öğretmen kendini bir şekilde o konuya öğrenciye motive etmesi gerekiyor. Güvenlik sorunu var özellikle. Hem kendi güvenliği kaynaştırma öğrencisinin, hem de diğer öğrencilerin güvenliği. Onun sorumluluğunu da alıyoruz. Başına bir şey gelebilir. Kendine zara verebilir. Çünkü ne yapacağını bilmiyorsunuz. Kendine zarar vermekten başka çocuklara zarar verebilir.”(Ö7-B)

“Toplumun beklediği sorumluluklarda çok fazla. Hani sanki elinize sihirli bir değnek verilmişten bu çocuğu değiştir deniliyor. Değiştirecek bir şey yok aslında. Ama ne yapmaya çalışıyorsunuz; diğer yaşlıları ile birlikte onu belli bir yere getirmeye çalışıyorsunuz. Sorumluluğumuz çok fazla.”(Ö9-B)

4.5.7. Kaynaştırma Eğitimi Sırasında Uygulanan Etkinlikler ile Eğitim-Öğretim Yöntemleri

Katılımcılar; kaynaştırma eğitimini uygularken kullandığı eğitim-öğretim yöntemlerini ve etkinliklerinin, normal gelişim düzeyindeki öğrencilere uyguladıkları etkinliklerden pek farklı olmadığını söylemektedirler. Bilinen yöntem, teknik ve etkinlikleri kaynaştırma eğitimi alan öğrencinin seviyesine göre düzenlediklerini söylüyorlar. Sınıflarında kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan uygulamaları ise şu şekilde sıralamaktadırlar:

- Görsel- işitsel materyalleri daha sıklıkla kullandıkları,
- Kaynaştırma öğrencilerine daha çok zaman ayırdıklarını,
- Sürekli tekrar yaptıklarını,
- Yapararak yaşayarak veya dramalar la somut yaşantılara dönük uygulamalar yaptıklarını,
- Kaynaştırma öğrencileri ile bire bir çalıştıklarını,
- Teknolojik imkanları (bilgisayar-projeksiyon vb.) kullandıklarını,
- Pekiştireç ile ödül mekanizmalarının da sıklıkla kullandıklarını söylemektedirler.

Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

"Çocuğun seviyesine uygun hazırlamış olduğum bireyselleştirilmiş eğitim planına göre etkinlikler hazırlamaya çalışıyorum. Bireysel olarak ilgilenmek gerekiyor. Genellikle teneffüsler de ya da öğle arasında bu ilgiyi vermeye çalışıyoruz. Çalışma yapraklarıyla resimli, görsel, işitsel birçok etkinlik sunmaya çalışıyoruz. Çocuğun çünkü yaparak yaşayarak öğrenmesi gerekiyor bunları. İşte genellikle görsel açıdan önemli oluyor. Somut olarak o yaşantıyı öğrenmesi amaçlandığı için buna uygun çalışmalar yapıyoruz." (Ö2-B)

"Etkinlik derken diğer öğrencilere verdiğim etkinlikten özellikle zihinsel öğrenme güçlüğü çeken öğrenciye daha basit düzeyde olan etkinler oluyordu. Onu da yapabilirim duygusunu geliştirmek amaçlı, kendine olan güven duygusunu geliştirmek amaçlıydı. Örneğin ona zor boyama veriliyor; daha basit yapabileceği şeyi yapıyordu. Yöntemde sadece anlatım değil birebir ilgilenme daha çok oyunla öğrenme özellikle. O tarz işleniyordu dersler."(Ö7-B)

Önder (2007), 29 sınıf öğretmeni ile gerçekleştiren araştırma sonucunda; özel gereksinimli öğrenciler için ek öğretim amaçları belirlemeyip sadece derslerde daha basit konulara yer verdiklerini ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzemektedirler.

Çelik (2006), 10 özel sınıf öğretmeni ve 10 sınıf öğretmeni ile gerçekleştiren araştırma sonucunda; sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerin olumlu davranışları artırmak amacıyla pekiştiriciler kullanıldığını ortaya koyması açısından mevcut araştırma ile benzemektedirler.

4.5.8. Ailelerin Etkisi

Sınıf öğretmenlerinin hepsi (%100) kaynaştırma eğitimi konusunda, özel gereksinimli öğrencilerinin ailelerinden ve normal öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını belirtmektedirler. Özellikle kaynaştırma eğitimine tabii öğrencilerin ailelerinin çocuklarının bu durumu kabullenmek ile ilgili sorunlar yaşadıklarını, kabullenen ailelerin ise kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye ve donanımına sahip olmadıklarını belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %60'ı sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrencileri nedeniyle normal gelişim düzeyinde olan çocukların aileleriyle sorunlar yaşadıklarını belirtmektedirler. Normal gelişim düzeyinde olan öğrencilerin velilerinin özel gereksinimli öğrencilerle ilgili sürekli şikâyetlerde bulduklarını, özel gereksinimli öğrencileri eğitim- öğretimi aksatan birer problem olarak gördükleri ve bu tür öğrencileri sınıfta istemediklerini belirtmektedirler.

4.5.9. Öğrencilerin Birbirine Olan Etkileri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin birçoğunun kaynaştırma eğitimi alan bireyin normal gelişim seviyesinde olan öğrencilere karşı her hangi bir farklı tutum ve davranış gözlemediklerini, özel gereksinimli bireylerin herkese karşı aynı tutumu sergilediklerini söylemektedirler. Normal gelişim düzeyinde olan öğrencilerin ise kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere karşı genelde diğer akranlarına nazaran farklı ve olumsuz tutumlar sergilediklerini belirtmişlerdir. Çok az da olsa normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciyi olumlu anlamda farklı tutumlar sergilediklerini ifade etmektedirler.

4.5.10. Kaynaştırma Eğitiminin Uygulanması Konusunda Sınıf Öğretmenlerin Görüşleri ve Önerileri

Odak grup görüşmesine katılan sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitiminin uygulanmasına ilişkin görüş ve önerileri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Öncelikle kaynaştırma eğitiminin amacının iyi belirlenmesi gerektiğini,
- Bireyselleştirilmiş eğitim planlarının öğrenciyeye göre hazırlanması gerektiği,
- Özel gereksinimli bireyin velisinin ve sınıfta bulunan diğer velilerin sürece dâhil edilmesi gerektiği,
- Ailede de özel eğitim faaliyetinin devam etmesi gerektiği ve bunu sağlanması adına ailelerin özel eğitim ile ilgili bilgilendirilmelerinin gerekliliği,

- RAM ile öğretmenin özel eğitimin her aşamasında beraber hareket etmesi gerektiğini,
- Okul ve sınıflarımızda kaynaştırma öğrencisine daha fazla zaman ayrılması gerektiği,
- Kaynaştırma eğitimini uygulayan her okulun bünyesinde özel sınıflar açılması ve özel eğitim alanında uzman eğitimcilerin olması,
- Kaynaştırma eğitiminin uygulandığı okullarda alan uzmanı veya rehber öğretmen bulunması,
- Kaynaştırma eğitimi verilen sınıflarda aynı özür grubuna dâhil öğrencilerin olması ve birden fazla özür grubuna ait öğrenci aynı sınıf ortamında bulundurulmaması,
- Özel eğitim veren okulların yaygınlaştırılması,
- Okullarda verilen kaynaştırma eğitiminin belirli saatlerle ve belirli derslerle sınırlı olması,
- Okulların ve sınıfların fiziki şartlarını okulda eğitim gören kaynaştırma öğrencilerine göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“En büyük etken burada çocuğu tanımaktan geçiyor. Çocuğu tanıdıktan sonra nasıl bir yol izleneceğine dair bir plan yapılması gerekiyor.” (Ö4-B)

“Ramlara gidiyor bu öğrenciler. Oradaki çalışmalar ile sınıfta yapılan çalışmaların birbirine uyumlu olması, öğretmenler ile görüşüp bu planları beraber hazırlamanın en uygun olacağını düşünüyorum. İşitme engellilere, görme engellilere ayrı okulların yapılması. Bu öğrencilerin normal sınıflarda kaynaştırtmasının bir faydası olmadığını düşünüyorum. Yani merkezlere, ilçe merkezlerine bu şekilde okullar açılarak özel eğitim almış öğretmenlerin buralarda görev yapmasının bu öğrencilerin topluma kazandırılması açısından daha faydalı olacağını düşünüyorum.” (Ö3-E)

“Öncelikle çocuğun seviyesi belirlenmeli. Ona göre sınıfta etkinlikler düzenlenmeli. Bunu da hep zaman olarak söylüyoruz ama zamanı da bulmalıyız artık. Teneffüslerde, öğle aralarında çocuk ayrı yeten bu okulda yaptığı etkinlikleri evde de sürdürebilmeli. Aile bilinçli olmalı. Aileyi bilinçlendirmeliyiz bu açıdan.”(Ö2-B)

“Bunun için mutlaka okullarda bir rehber öğretmen olması gerekiyor. Özel alt sınıfın açılması gerekiyor.”(Ö9-B)

“Öncelikle okul şartlarının düzenlenmesi gerekiyor. Fiziki şartların mutlaka düzenlenmesi gerekiyor. Daha sonra öğretmen değil rehber öğretmen olması gerekiyor. Okullarda mutlaka bir tane rehber öğretmen olması gerekiyor ki öğretmen yönlendirilecek veya öğrenci yönlendirilecek. Tüm sınıf yönlendirilebilir. Veliler ile iş birliği olması gerekiyor. Bunun içinde öğretmenin bir şekilde ya da idarenin yapması gerekiyor. Dediğim gibi bir bilgilendirme olması gerekiyor. Velilerin yanı sıra öğrencilerinde bilgilendirilmesi gerekiyor.”(Ö7-B)

“Yani bana kalırsa okulda normal öğrenciler ile yaşayacağı kaynaştırma kısa olmalıdır. Mesela bu çocuk normalde özel eğitime tabi tutulmalıdır. Özel eğitimden toplum içerisine daha az mesela şuanda haftada bir gün RAM a öğrenciler gidiyorlarsa tam tersi her gün bir saat okulda geçiriyorsa üç-dört saatini özel eğitimde geçirmelidir. Orada eksiklerini tamamlatıp, kaynaştırma eğitimini sadece toplumsallaşma adına almalıdır. Mesela ifade beceri derslerin de almalıdır. Mihver dersleri okulda görmektense, mihver dersleri orda birebir işlemeli okulda da sadece eğer fiziksel özrü yoksa beden eğitim, müzik, resim derslerinde varsa da müzik, resim, tiyatro gibi etkinlikler de olmalıdır diye düşünüyorum.”(Ö6-E)

Uzun (2009) araştırma sonucunda; kaynaştırma eğitimi verilen okullarda yöneticilerin, öğretmenlerin, rehber öğretmenlerin, ailelerin, tüm öğrencilerin ve personelin kaynaştırma eğitimi uygulamaları konusunda bilgilendirilmelerinin önemini ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzetilmektedirler.

Saraç ve Çolak'ın (2012) araştırması; ilköğretim okullarında kaynaştırma uygulamalarında sınıf öğretmenlerinin isteklerinin göz ardı edildiği, kaynaştırma uygulamalarının uygun olmayan fiziksel şartlarda gerçekleştirildiği, sınıf

öğretmenlerinin sorunlarının çözümünde okuldaki diğer personelden yardım almasına karşın yapılan yardımların yeterli ve işlevsel olmadığını belirtmesi bakımından mevcut araştırma ile benzerdir.

SONUÇ

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlara ve uygulamaya yönelik öneriler ile ileri araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Mevcut araştırma da elde edilen sonuçlar sınıf öğretmenleri ile yapılan odak grup görüşmesi ile yine sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmenleri adaylarına uygulanan anket çalışmalarından elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre, önceden belirlenmiş olan alt problem doğrultusunda aşağıda açıklanmıştır.

Anket alışması Sonuçları

1.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

“Sınıf ğretmenlerinin ve sınıf ğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumları nasıldır?” şeklinde ifade edilen birinci alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenlerine ve sınıf ğretmeni adaylarına uygulanan İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum leği sonucunda; 200 sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitimine yönelik tutum leği puan ortalamaları 3,39 yani “katılıyorum”; araştırmaya katılan 195 sınıf ğretmeni adayının kaynaştırma eğitimine yönelik tutum leği puan ortalamaları 3,41’ yani “ok katılıyorum” düzeyindedir.

Uygulanan anket bulgularına göre sınıf öğretmenleri ve sınıf ğretmeni adayları; kaynaştırma eğitimine karşı olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kuzu (2011), yaptığı araştırmada ğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler ve öz duyarlık düzeyleri açısından karşılaştırmak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları mevcut araştırma sonuçları ile benzer yani; ğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının genellikle olumlu olduğu şeklinde dir.

Varlier (2004), 30 okul öncesi öğretmenin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada da mevcut araştırma sonuçları ile benzer yani; çoğunluğun kaynaştırma eğitim verilmesine ve uygulanmasına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir.

2.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

“Sınıf öğretmenlerinin ve Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumları arasında farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen ikinci alt problemi test edilmesi sonucu elde edilen veriler arasında farklılık olup olmadığını ortaya koymak için t testi (bağımsız gruplar için) analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bu değerlendirme sonucunda; hesaplanan t değeri ve %95 güven aralığına göre ($p>0.05$); sınıf öğretmeni adayları ve sınıf öğretmenlerinin İlköğretimde Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlar açısından kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları arasında her hangi bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

“Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilen üçüncü alt problemi test edilmesi sonucunda; kadın sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutum ölçeğine vermiş oldukları cevaplardan elde edilen sonuçların standart sapması 8,2 ve erkek öğretmenlerin standart sapması 7,9'dur.

Hesaplanan t değeri ve %95 güven aralığına göre ($p>0.05$); sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

“Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının cinsiyet ve kıdeme göre değişip değişmediğini belirlemek”; şeklinde ifade edilen dördüncü

alt problemi test edilmesi sonucunda sınıf öğretmenlerin hizmet yıllarına göre, kaynaştırma eğitimi tutum ilişkin puanları arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farkın mesleki kıdeme göre; A grubunda (1-10 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının, B grubunda (11-20 yıl) yer alan sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu yönde görüşe sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Meslek hayatının ilk on yılında bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı daha olumlu tutum içinde olmaları; on bir yıl ve üstü hizmet yılına sahip öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin fazla olması ve konu ile ilgili tecrübelerin daha yetersiz olmasından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olan tutumlarının cinsiyete göre değişmediği, sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Şahbaz ve Kalay (2009), 2008–2009 öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi birinci ve ikinci öğretime devam eden 265 okulöncesi eğitimi öğretmen adayı ile kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmek amacı ile yaptığı araştırma sonucunda: Kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin toplam puanlarının cinsiyete, eğitim gördükleri sınıfa, mezun oldukları okula ve özel eğitim dersi alıp almamalarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur. Mevcut araştırma ile bir kısım sonuç ve bulguları benzerlik göstermektedir.

5.Alt Probleme ilişkin Sonuçlar

“Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilen beşinci alt problemi test etmek için, sınıf öğretmenleriyle yapılan odak grup görüşmesinin elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmaktadır:

Odak Grup Görüşme Sonuçları

1. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Bilgi Düzeyleri ve Yeterlilikleri

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunun,
- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kariyerine başlamadan önce yani lisans öğrenimleri zamanında kaynaştırma eğitimi konusunda akademik veya uygulamaya yönelik her hangi bir ders almadıkları,
- Kaynaştırma eğitiminin uygulanması konusunda kendilerini yetersiz olarak gördükleri,
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi kavramı ile ilk kez meslek hayatlarının ilk yıllarında haberdar oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

2. Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Sınıftaki Fiziksel Düzenlemeleri, Yapılan etkinlikler İle Uygulanan Eğitim-Öğretim Yöntemleri

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Sınıf öğretmenlerinin birçoğunun sınıfta kaynaştırma eğitimi ile ilgili fiziksel düzenlemeleri kısmen yaptıkları,
- Sınıfın halen hazırda mevcut durumu içerisinde kaynaştırma eğitimi verdikleri,
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere özel pano ve köşeler oluşturdukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere özel yöntem teknikler bilmedikleri,

- Özel gereksinimli bireyin seviyesine göre normal öğrencilerine uygulanan yöntem, teknik ve etkinliklerin indirgenmediğini,
- Ders işlenişi esnasında dramaları, sürekli tekrarlar, görsel kaynak ve materyalleri sık kullandıkları,
- Teknolojik olanaklar ile birebir eğitim uygulamaları yaptıklarını,
- Özel gereksinimli öğrencilere daha fazla zaman ayırdıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Batu, Kırcaali-iftar ve Uzuner'in 2004 yılında yaptığı araştırma sonuçları mevcut araştırma sonuçlarından farklı olarak; Öğretmenlerin büyük bir bölümü farklı bazı etkinlikler yaptıklarını söylemektedir.

Kargın, Güldenoğlu ve Şahin'in 2010 yılında yapmış olduğu araştırma sonucunda mevcut araştırma sonuçlarından farklı olarak; fiziksel düzenlemelerin öğretmenin daha az alan bilgisine gereksinim duyduğu, öğretmenlerin daha somut olarak gözlemleyebildikleri düzenlemeler olduğunu. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu gerek öğretim sürecine ilişkin uyarlamaları gerekse fiziksel düzenlemeleri önemli olarak düşündüklerini belirtmekle birlikte, fiziksel düzenlemeler daha büyük bir oranda işaretlenmiştir.

3. Kaynaştırma Öğrencisi İçin Hazırlanan Planlar ve Kaynaştırma Öğrencilerinin Değerlendirilmesi

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim planlarını kendileri hazırladıkları ve bu planları özel gereksinimli öğrencinin seviyesine göz önüne alarak düzenlediklerini,
- Rehberlik araştırma merkezlerinden gelen planları da dikkate aldıkları,
- Özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirmesini ise seviyelerine uygun yazılı ve sözlü sınavlardan ile çoğunlukla özel gereksinimli öğrencinin ders

içerisindeki performanslarına, sınıf içi ve dışı davranışlarına, bireyselleştirilmiş eğitim planlarında yer alan kazanımları gerçekleştirme düzeylerine göre ve eğitim-öğretim yılı içerisindeki ilerlemelerini de göz önüne alarak yaptıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmada sonuçlarına paralel olarak Öztürk (2009)'a göre: Farklı şekillerde program hazırlanması, her çocuğun farklı özelliğe sahip olduğu, çocuklara uygun olduğu, grup eğitimi yapılamayacağı, birebir ilgilenmek gerektiği için bireyselleştirilmiş eğitim programının gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

4. Kaynaştırma Öğrencilerinin Sınıfa Yönetimine ve Ders İşlenişine olan Etkileri

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminin sınıf yönetimini olumsuz etkilediğini,
- Kaynaştırma eğitimi verilen sınıfta, sınıf yönetimini kaynaştırma eğitimi verilmeyen bir sınıfa göre daha zorlu olduğu.
- Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin sınıf içerisindeki olumsuz davranışlarının ders işlenişini aksattığı, zaman kaybına neden olduğu, sınıf motivasyonunu düşürdüğü ve sınıfta disiplin sorunlarına yol açtığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

5. Kaynaştırma Öğrencilerinin Normal Öğrencilere Olan Tutumları İle Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencilerine Olan Tutumları

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Kaynaştırma eğitimi alan bireyin normal gelişim seviyesinde olan öğrencilere karşı her hangi bir farklı tutum ve davranış sergilemedikleri,
- Özel gereksinimli bireylerin herkese karşı aynı tutumu sergiledikleri,

- Normal gelişim düzeyinde olan öğrencilerin ise kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere karşı genelde diğer akranlarına nazaran farklı ve olumsuz tutumlar sergiledikleri,
- Çok az da olsa normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin özel gereksinimli öğrenciyi olumlu tutumlar sergiledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Güleryüz (2009), Konya ili Sarayönü ilçesinde 9 resmi ilköğretim okulunda 27 öğrenci ile yapmış olduğu araştırma sonucunda; kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin akranları ile sorunlar yaşadığı, arkadaşlık ilişkisi kuramadığı, normal öğrenciler tarafından şiddete maruz kaldığını ve dışlandığını ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzetmektedirler.

Yekta (2010)'a göre; özel gereksinimi olan öğrencilerin, kaynaştırma uygulaması içerisinde, buldukları sınıflara, sınıflarındaki arkadaşları, öğretmenleri ile ilişkilerine ve okula yönelik yaşantılarının genellikle olumlu olduğunu ortaya koyması bakımından mevcut araştırma sonuçları ile fark göstermektedir.

6. Ailelerin Etkisi

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusunda, özel gereksinimli öğrencilerinin ailelerinden ve normal öğrencilerin ailelerinden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları,
- Kaynaştırma eğitimine tabii öğrencilerin ailelerinin çocuklarının bu durumunu kabul etmedikleri,
- Ailelerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye ve donanıma sahip olmadıkları,
- Normal gelişim düzeyinde olan öğrenci velilerinin özel gereksinimli öğrencilerle ilgili sürekli şikâyetlerde buldukları, özel gereksinimli

öğrencileri eğitim- öğretimi aksatan birer problem olarak gördükleri ve bu tür öğrencileri sınıfta istemedikleri sonuçlarına ulaşmışlardır.

Öncül ve Batu (2005)'e göre; normal gelişim gösteren çocuk annelerine ve aynı zamanda babalarına yönelik bazı önerilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. En önemli öneri, kaynaştırma uygulaması konusunda normal gelişim gösteren çocuk velilerinin bilgilendirilmesi için etkinlikler gerçekleştirilmesidir. Ayrıca normal gelişim gösteren çocuk velileri ile kaynaştırma öğrencisinin velilerini bir araya getirecek programların yapılmasını ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzetilmektedirler.

Sanır (2009), Kilis ilinde 30 sınıf öğretmeni ve 22 aile ile yaptığı araştırma sonucu; katılımcı ailelerin çocuklarının engel türlerini ve kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koyması bakımından mevcut araştırma ile benzetilmektedirler.

6. Kaynaştırma Eğitiminin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Kaynaştırma eğitiminin olumsuz yönlerinin, olumlu yönlerinden fazla olduğu,
- Kaynaştırma eğitiminin olumlu yönün; özel gereksinimli öğrencinin sosyalleşmesinin sağlanması ve toplum hayatının tanınması olduğu,
- Kaynaştırma eğitiminin normal gelişim düzeyinde olan öğrenciler içinde faydalı olduğu,
- Kaynaştırma eğitiminin uygulanabilir olmadığı fakat gerekli olduğu,
- Kaynaştırma eğitiminin çok zaman aldığı,
- Sınıf ortamını, sınıf yönetimini, ders işlenişini ile sınıfta bulunan öğrencileri olumsuz etkilediği,

- Kaynaştırma eğitimi neticesinde özel gereksinimli öğrencinin kaynaşamaması riski taşıdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gök'ün (2013), kaynaştırma öğrencisi ile yaşanan iletişim sorunları, diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini kabullenememesi, sınıfların kalabalık oluşu; bu nedenle öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yeterli zamanı ayıramaması, kaynaştırma öğrencileri için fiziki imkânların yetersizliğini ifade etmeleri bakımından mevcut araştırma sonuçları ile benzetmektedirler.

7. Kaynaştırma Eğitiminin Öğretmenlere Yükladıkları Sorumluluklar ve Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Önerileri

Araştırma bulgularından elde edilen verilerden yola çıkarak:

- Kaynaştırma eğitiminin, normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin ve özel gereksinimli bireylerin güvenliklerinin sağlanması konusunda sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluk düştüğü,
- Ailelerin sürece dâhil edilmesi gerektiği, ailelerin-okulların ve Rehberlik araştırma merkezlerinin işbirliği içinde olması gerektiği,
- Alanında uzman kişilerce kaynaştırma eğitimi verilmesi gerektiği,
- Kaynaştırma öğrencisi olan okullarda özel alt sınıf açılması, kaynaştırma eğitimine uygun fiziki düzenlemeler yapılması gerektiği,
- Özel eğitim veren remi kurumlarının yaygınlaştırılması gerektiği,
- Tam zamanlı kaynaştırma yerine yarı zamanlı kaynaştırma uygulamasına geçilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gök'ün (2013), kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma yöntemlerini ise: Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencisinin engel durumuna uygun bir oturma düzeni ayarlaması, sevgi ortamı oluşturulması, birebir ilgi gösterilmesi, rehber öğretmene danışılması, ödüllendirme, aile ile iletişim, özelleştirilmiş çalışmalar ve aktiviteler

hazırlanması, öğrenciyi tanıma tekniklerinin kullanılması ve akran eğitiminden yararlanılması olarak söylenebilir. Mevcut araştırma ile benzer sonuçlara yer verilmektedir.

Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar ile bulgular doğrultusunda kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik çeşitli önerilere yer verilmiştir.

Yapılan Araştırmaya Yönelik Öneriler

1. Kaynaştırma eğitimi veren ilkokullarda rehber öğretmen veya kaynaştırma eğitimi konusunda uzmanlaşmış (özel eğitim öğretmeni), kaynaştırma eğitimi uygulamalarında görev alan öğretmenlerin başvurabileceği, öğretmenlere destek hizmeti sağlayacak kişiler bulunmalıdır.
2. Türkiye genelinde büyük çoğunlukla uygulanan tam zamanlı kaynaştırma uygulaması yerine bilimsel araştırmalar ile çok daha faydalı olduğu belirlenmiş olan yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamalarına geçilmelidir.
3. Okullarda verilen kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ve özel gereksinimli öğrencilerin özür gruplarına göre fiziksel ve çevresel düzenlemeler yapılmalı, aynı özür grubuna dahil öğrencilere aynı sınıf içerisinde kaynaştırma eğitimi verilmelidir.
4. Sınıfında birden fazla kaynaştırma öğrencisi bulunana sınıflarda öğretmenlerin yükünü azaltmak ve başarıyı sağlamak için o sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin okul bünyesinde açılacak özel sınıflara alınması ancak yine bu öğrencilerin beceri derslerinde (beden eğitimi, görsel sanatlar, müzik vb.) yine kendi sınıflarında eğitim almalarının mümkün olacağı düzenlemeler yapılmalı.

5. Kaynaştırma eğitimi verilecek sınıftaki normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin kaynaştırma hakkında bilgilendirilmelidir.

İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Türkiye’de Zonguldak ilinde görev yapan iki yüz sınıf öğretmeni ve yüz doksan beş sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirilen bu çalışmanın bulgularının genellenebilirliğini arttırmak adına araştırma farklı illerde, farklı okullarda ve üniversitelerde, farklı branşlarda öğretmenler ve araştırmacılar tarafından yapılabilir.
2. Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin sınıf ve zaman yönetimine olan etkileri çalışılabilir.
3. Normal gelişim düzeyindeki öğrencilerin ailelerinin, çocuklarının buldukları sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerine karşı olan tutumları çalışılabilir.
4. Kaynaştırma eğitimi ortamındaki normal gelişim düzeyinde bulunan öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine olan etkileri araştırılabilir.
5. Sınıfında kaynaştırma eğitimi vermiş veya vermekte olan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri araştırılabilir.
6. Okullardaki eğitimsel ve fiziksel düzenlemelerin kaynaştırma öğrencisinin akademik başarısına ve okul algısına olan etkileri araştırılabilir.
7. Sınıftaki öğrenci sayılarının kaynaştırma eğitiminin başarısına olan etkileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Antonak, R. F. ve Larrivee, B. (1995); "Psychometric Analysis And Revision Of The Opinions Relative To Mainstreaming Scale", *Exceptional Children*.
- Avramidis, Elias ve Brahm Norwich (2002); "Teachers' Attitudes Towards Integration / Inclusion: A Review of the Literature", *Eur. J. of Special Needs Education*, Vol. 17, No. 2, s. 129–147.
- Avramidis, Elias, Phil Bayllis ve Robert Burden (2000); "A Survey into Mainstream Teachers' Attitudes Towards the Inclusion of Children with Special Educational Needs in the Ordinary School in one Local Education Authority", *Educational Psychology*, Vol. 20, No. 2.
- Ataman, Ayşegül (2003); *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Atay, Mesude (1995); "Özürlü Çocukların Normal Yaşıtları ile Birlikte Eğitim Aldıkları Kaynaştırma Programına Karşı Öğretmen Tutumları Üzerine İnceleme", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Babaoğlu, Emine ve Şahika Yılmaz (2010); "Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlilikleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:18, No:2.
- Baki, Adnan ve Tuba Gökçek (2012); "Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 42.
- Battal, İbrahim (2007); "Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Batu, Sema (1998); "Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri." Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Batu, Sema, Gönül Kırcaali-İftar ve Yıldız Uzuner (2004); "Özel Gereksinimli Öğrencilerin Kaynaştırıldığı Bir Kız Meslek Lisesindeki Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Önerileri." *Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, s. 33-50.
- Batu, Sema ve Gönül Kırcaali-İftar (2011); *Kaynaştırma*, 6. Baskı, Kök Yayıncılık, Ankara.

- Bilen, Ebru (2007); “*Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri ve Çözüm Önerileri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kıral, Bilgen ve Erkan Kıral (2011); “Karma Araştırma Yöntemi”, *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Sayı 2, s.294-298.
- Çelik, İbrahim (2006); “*Kaynaştırma Sınıfı ve Özel Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarındaki Zihin Engelli Öğrencilere Yönelik Ödül ve Ceza Uygulamalarının Belirlenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çınar, İkrım (2008); “İlköğretimin Önemi ve Öğretmen”, *Eğitim Dergisi*. Sayı 20. Ekim. www.egitirim.gen.tr (Erişim Tarihi: 29.09.2013).
- Çuhadar, Yavuz (2006); “*İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Çocuklar İçin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ile İlgili Olarak Sınıf Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Devlet İstatistik Enstitüsü (2009); *Türkiye Özürlüler Araştırması 2002*, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Baskı 2, Ankara.
- Ekşi, Kezban (2010); “*Sınıf Öğretmenlerinin ve Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eripek, Süleyman Ed. (2007); *İlköğretimde Kaynaştırma*, Anadolu Üniversitesi, 1. Baskı, Eskişehir.
- Fisscuss, D.E. ve J.C. Mandell (1997); “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Geliştirilmesi”. Ed. Gönül Akçamete.
- Gökçek, Tuğba ve diğerleri (2013); “2003-2013 Yılları Arasında Türkiye’de Karma Araştırma Yöntemiyle Yapılan Eğitim Çalışmalarının Analizi”, *The Journal of Academic Social Science*, Cilt 6, Sayı 7, s.435-456.
- Gök, Ramazan (2013); “*Kaynaştırma Eğitimi Öğrencisi Bulunan İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Zorluklar ve Bu Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

- Gözün, Özlem (2003); “*Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmemelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, , Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Gözün, Özlem ve Nermin Yıkmış (2004); “*İlköğretim Müfettişlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüş Ve Önerileri*”, *Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 79-88.
- Griffin, Niyah E. (2008); “*Elementary Teachers’ Perceptions And Attitudes Toward The Inclusion Of English Language Learners In Mainstream Classrooms*”, Doktora tezi, Tennessee State University College of Education, Tennessee.
- Güner, Nevin (2010); “*Kaynaştırma Uygulamaları Yapılan Sınıflarda Çalışan Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Bilgi Düzeyleri ile Önleyici Sınıf Yönetimi Eğitim Programı’nın Öğretmenlerin Sınıf Yönetimlerine Etkisinin incelenmesi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürgür, Hasan (2005); “*Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği ile Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kamens, M. W. (2004); “*Learning to Write IEPs: A Personalized, Reflective Approach for Preservice Teachers*” *Intervention in School and Clinic*, 40, 76-80.
- Karacaoğlu, İlknur (2008); “*İlköğretim Kurumlarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Okul İklim Alguları İle Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, Niyazi (2005); *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 14. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karasar, Niyazi (2004); *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kargın, Tevhide (2003); “*Cumhuriyetin 80. Yılında Özel Eğitim*”. *Milli Eğitim Dergisi*,160(11).
- Kargın, Tevhide, Birkan Güldenoğlu ve Feyzullah Şahin (2010); “*Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler için Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi*”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), s.2431-2464
- Kaya, Uğur (2003); “*İlköğretim Okulu Yöneticilerinin, Sınıf Öğretmenlerinin ve Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma ile İlgili Bilgi, Tutum ve Uygulamalarının İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kurak, Derya (2009); “*İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yaptığı Proje Çalışmalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kuzu, Seher (2011); “*Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları ve Öz Duyarlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Leech, N. L. ve A. J. Onwuegbuzie (2007); “A Typology of Mixed Methods Research Designs. Qual Quant.” 43, s.265–275.
- MEB (2006); *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB (2008); *Zihinsel Engelli Bireyler Destek Programı*, Talim Terbiye Kurulu.
- MEB (2009); *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)*, Çocuk Gelişimi ve Eğitim, Kaynaştırma Eğitimi. Ankara.
- MEB (2010a); *Milli Eğitim Temel Kanunu*, Tebliğler Dergisi, (1739).
- MEB (2010b); *Okullarımızda Neden Niçin Nasıl Kaynaştırma-Yönetici, Öğretmen Ve Aile Kılavuzu*, Aygül Ofset, Ankara.
- Nizamoglu, Nimet (2006); “*Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü, Bolu.
- Oğuz, Ebru ve Ömay Çokluk (2011); “Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi,” *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1), s.95-107,
- Öncü, Bedriye ve Selahattin Şenol (2002); “Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunun Etiyolojisi: Bütüncül Yaklaşım”, *Klinik Psikiyatri*, 5, s.111-119.
- Öncül, Nuray ve E. Sema Batu (2005); “Normal Gelişim Gösteren Çocuk Annelerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri”, *Özel Eğitim Dergisi*, 6(2), s.37-54.
- Önder, Mesut (2007); “*Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sınıf İçinde Yaptıkları Öğretimsel Uygulamalarının Belirlenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Özbaba, Nesrin (2000); “*Okul Öncesi Eğitimcilerin ve Ailelerin Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar ile Normal Çocukların Entegrasyonuna Karşı Tutumları*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Özdemir, Hamide (2010); “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Öztürk, C. Çimen (2009); “Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihinsel Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Saidoğlu, Ömür (2011); “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları, Beklentileri ve Önerilerine Yönelik Nitel Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Sanır, Hanifi (2009); “Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilerin Akademik Öğrenme ile İlgili Karşılaştıkları Sorunların Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Smith, S W. ve M.T. Brownell (1995); “Individualized Education Programs: Considering The Broad Context For Reform”, *Focus on Exceptional Children*, 28(1), 1-12.
- Sucuoğlu, Bülbin (2003); *Otizm ve Otistik Bozukluğu Olan Çocuklar Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Sucuoğlu Bülbin ve Osman Özokçu (2005); “Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Sayı: 6, s.41-57.
- Sülün, Kamil (2012); “İlköğretim Genel Eğitim Sınıfı ile Özel Eğitim Sınıfında Öğrenim Gören Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şahbaz, Ümit ve Gül Kalay (2010); “Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 10, Sayı 19, s.116-135.
- Şahbaz, Ümit (1997); “Öğretmenlerinin Özürlü Çocukların Kaynaştırılması Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının Değişmesindeki Etkililiği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Saraç, Tuğba ve Aysun Çolak (2012); “Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri”, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1).

- Türk, Nefise (2011); “*İlköğretim Okullarında Uygulanan Kaynaştırma Eğitimi ile İlgili Sosyolojik Bir araştırma*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Uysal, Ayten (1995); “*Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Uzun, Gözde (2009); “*Kaynaştırma Uygulamalarında İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rolü ve Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vural, Murat (2008); “*Kaynaştırma Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yaşaran, Özlem Özkan (2009); “*Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Özel Gereksinimli Bireylerin Sosyal Kabullerini Sağlamada Kaynaştırmaya Hazırlık Etkinliklerinin Etkisi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yekeler, Baykal (2005); “*Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının Bazı Psiko Sosyal Değişkenler Açısından İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Yekta, Yeliz (2010); “*Kaynaştırma Uygulamaları Yapılan İlköğretim Okullarına Devam Eden Zihinsel Engelli Bireylerin Eğitim Yaşantılarına Yönelik Görüşlerinin Betimlenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek (2011); *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yiğiter, Sinan (2005); “*Sınıf Öğretmenlerinin Özel Öğrenme Güçlüğüne İlişkin Bilgi Düzeyleri ile Özel Öğrenme Güçlü Olan Çocukların Kaynaştırılmasına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Odak Grup Görüşme Formu

Odak Grup Görüşme Formu

Araştırma Sorusu : “İlköğretim sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek”

Giriş

Merhaba, benim adım Bircan Güteryüz. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim alanında yüksek lisans yapmaktayım. Bu kapsamda okullarımızda uyguladığımız Kaynaştırma Eğitimine ilişkin siz değerli öğretmenlerimizin görüşlerinizi belirlemek istiyorum. Sizinle yaptığım bu görüşmede söyleyeceğiniz ve kayıt altına alınan her şey tamamı ile gizli kalacaktır. Sadece tarafımdan bilinecektir. Görüşmememizin sorulara verdiğiniz cevaplara göre bir ile bir buçuk saat arası süreceğini düşünüyorum. Sizce bir sakıncası yoksa bu görüşmemizi kamera ile kaydetmek istiyorum. Sizin sormak istediğiniz sorular var mı? Hazırsanız görüşmemize başlıyoruz.

Odak Grup Görüşme Soruları

a) Kişisel Bilgiler Kısmı

- 1) Adınız-Soyadınız ve Medeni Durumunuz
- 2) Çalıştığınız kurum, branşınız ve mesleki kıdeminiz
- 3) Kaynaştırma eğitimi veriyor musunuz veya daha önce verdiniz mi?

b) Odak Grup Görüşme soruları:

- 1) Kaynaştırma eğitimi hakkında bildiklerinizi anlatır mısınız?
- 2) Kaynaştırma eğitiminden ilk kez ne zaman haberdar oldunuz?
- 3) Okuttuğunuz sınıflarda kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerinizin; özür gruplarından bahseder misiniz?

- 4) Kaynaştırma eğitimi alan öğrencileriniz için nasıl bir plan hazırlıyorsunuz?
- 5) Kaynaştırma eğitimi için sınıflarınızda ne gibi düzenlemelerde bulunuyorsunuz?
- 6) Kaynaştırma eğitimi alan öğrencileriniz için uyguladığınız etkinlikler ile bu öğrencilere uyguladığınız eğitim-öğretim yöntemlerinden bahseder misiniz?
- 7) Kaynaştırma öğrencilerinizin ders işlenişinize ve sınıf yönetiminize olan etkilerinden bahseder misiniz?
- 8) Bu öğrencilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 9) Kaynaştırma öğrencilerinizin diğer öğrencilerinize olan tutumu ve diğer öğrencilerinizin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerinize karşı olan tutumları hakkında neler düşünüyorsunuz?
- 10) Sizce kaynaştırma eğitiminin avantaj ve dezavantajları nelerdir?
- 11) Kaynaştırma eğitimi konusunda kendinizi yeterli görüyor musunuz? Açıklar mısınız?
- 12) Kaynaştırma eğitiminin siz öğretmenlere yüklediği sorumluklar nelerdir?
- 13) Sizce sınıflarımızda uygulanan kaynaştırma eğitimi nasıl olmalıdır?

Ek 2: Kaynaştırmaya İlişkin Tutum Ölçeği

İLKÖĞRETİMDE KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın Eğitimci,

Aşağıda, ilköğretim döneminde kaynaştırma eğitiminin uygulanmasına ilişkin tutumları belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Her maddedeki düşünceye ne kadar katıldığınızı cevap sütununda size en uygun gelen yeri işaretleyerek (x) belirleyiniz. İfadelere katılma dereceleriniz ölçeğin üstünde (hiç katılmıyorum- az katılıyorum- katılıyorum- çok katılıyorum- tamamen katılıyorum) yer almaktadır. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadeleri sadece kendi görüş ve düşünceleriniz ışığında cevaplandırınız.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Bülent Ecevit Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Bircan GÜLERYÜZ

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Özel eğitim gerektiren çocuklar için özel okullar olmamalıdır.	()	()	()	()	()
2. Özel eğitim gerektiren çocukların özel topluluklarda yaşamaları ve eğitilmeleri onlar için daha iyi olur.	()	()	()	()	()
3. Özel eğitim gerektiren çocukların normal çocukların eğitim aldığı ortamlarda eğitim almaları hemen hemen olanaksızdır.	()	()	()	()	()
4.Özel eğitim gerektiren çocuklardan beklenenlerin normal çocuklardan beklenenlerden farklı olması gerekir.	()	()	()	()	()
5. Özel eğitim gerektiren çocuklar genellikle kendilerine benzeyen çocuklarla olmaktan daha mutlu olurlar.	()	()	()	()	()
6. Özel eğitim gerektiren çocuklar normal çocukların birbirleriyle kurdukları sosyal iletişimi asla kuramazlar.	()	()	()	()	()

7. Kaynaştırmanın sağladığı toplumsal etkileşim, öğrenciler arası farklılıkların anlaşılmasını ve kabul edilmesini kolaylaştırır.	()	()	()	()	()
8. Özürlü öğrencinin normal sınıfta davranış sorunları gösterme olasılığı ayrıştırılmış sınıfta göstereceği davranış sorunlarından daha fazla değildir.	()	()	()	()	()
9. Özürlü öğrenciye normal sınıfta gösterilecek özel ilgi, diğer öğrencilerin zararına olur.	()	()	()	()	()
10. Normal sınıfta bulunmak, özürlü öğrencinin gelişimini hızlandırır.	()	()	()	()	()
11. Özürlü öğrencilerin kaynaştırılması, normal sınıf düzeninde önemli değişiklikler yapılmasını gerektirmez.	()	()	()	()	()
12. Normal sınıftaki rahatlık, özürlü öğrencinin karmaşa yaşamasına yol açar.	()	()	()	()	()
13. Sınıfta özürlü bir öğrencinin bulunması, normal öğrencilerin farklılıklara saygı göstermeyi öğrenmeyi sağlar.	()	()	()	()	()
14. Özürlü öğrencinin kaynaştırılması, bağımsızlık kazanmasına katkıda bulunmaz.	()	()	()	()	()
15. Kaynaştırma öğrencisi bulunan bir sınıfta kontrol sağlamak, kaynaştırma öğrencisi bulunmayan bir sınıfta kontrol sağlamaktan daha zor değildir.	()	()	()	()	()
16. Özürlü öğrencinin kaynaştırılması, sınıftaki normal öğrencilerin sosyal gelişimi açısından yararlıdır.	()	()	()	()	()
17. Özürlü öğrencinin kaynaştırılması, sınıftaki normal öğrencilerin dil ve zihinsel gelişimi açısından yararlı değildir.	()	()	()	()	()
18. Sınıfta özürlü bir öğrencinin bulunması normal öğrencinin gelişimini hiçbir şekilde etkilemez.	()	()	()	()	()
19. Özürlü öğrenci sınıfta karmaşaya yol açabilir.	()	()	()	()	()
20. Özürlü öğrenciye, normal sınıftaki tüm etkinliklere katılabilmesi için her türlü fırsat verilmelidir.	()	()	()	()	()
21. Özürlü öğrencilerin sınıftaki bütün etkinliklere katılmalarına gerek yoktur.	()	()	()	()	()
22. Özel sınıftaki ayrıştırılmış eğitim, özürlü öğrencinin toplumsal ve duygusal gelişimi açısından yararlı değildir.	()	()	()	()	()
23. Özel sınıftaki ayrıştırılmış eğitim sayesinde özürlü çocuklar normal gelişim gösteren çocuklardan korunmuş olur.	()	()	()	()	()
24. Özel sınıftaki ayrıştırılmış eğitim, özürlü öğrencinin zihinsel gelişimi için daha elverişli bir ortam sağlamaz.	()	()	()	()	()

25. Özel sınıftaki ayrılaştırılmış eğitim, çocuğun gelişimi için normal sınıfta alacağı eğitimden daha faydalıdır.	()	()	()	()	()
26.Özürlü öğrencilerin eğitimini en iyi şekilde gerçekleştirecek kişiler, özel eğitim öğretmenleridir.	()	()	()	()	()
27.Normal sınıf öğretmenleri kaynaştırma sırasında özürlü öğrenci için gerekli eğitimi sağlayacak yeterlilikte değildir.	()	()	()	()	()
28. Özürlü çocukların ders zamanı dışında normal çocuklarla birlikte olmaları daha uygundur.	()	()	()	()	()
29. Özürlü öğrenciler için hazırlanmış özel okullar sayesinde normal çocuklar özürlü öğrencilerden görebilecekleri zararlardan korunmuş olurlar.	()	()	()	()	()
30.Özel okullarda verilen eğitim ile özel sınıflarda verilen eğitim, kaynaştırılmış sınıfta verilen eğitimden daha faydalı değildir.	()	()	()	()	()

Ek 3: Sınıf Öğretmenleri ile Yapılan Odak Grup Görüşmesi Analizi Örneği

BETİMSSEL ANALİZ

KATILIMCI Ö1

1981 Konya doğumlu. Selçuk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünden mezundur. Şu anda Zonguldak ilinde bir ilköğretim okulunda görev yapıyor. Meslekteki onuncu yılını bitirmek üzeredir. İkinci sınıfları okutuyor. Daha önce kaynaştırma eğitimi vermiş. Kaynaştırma eğitimini; *“bireysel özellikler ve gelişim yeterlikleri bakımından diğer yaşlıtlarına göre beklenen gelişim düzeyinin altında performans gösteren bireyler ve bu bireylere uygulanan özel eğitim programı ve bu bireylere özel hazırlanan bu planlar çerçevesinde, toplumla bütünleşmesini amaçlayan bir süreçtir.”* Diye tanımlıyor. Üniversitede bu konu ile ilgili her hangi bir ders almadığını söylüyor.

Katılımcı D.Ö şimdiye kadar öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler ile karşılaştığını, bedensel özrü olan herhangi bir öğrencisi olmadığını söylüyor. Katılımcı; kaynaştırma öğrencisini iyi tanımak ve yetersizliklerini tespit etmek gerektiğini söylüyor. Buna göre de mevcut müfredat ve ders programı göz önüne alarak öğrenciye uygun bir plan hazırlıyor.

Kaynaştırma eğitiminin zor bir yönünü de sınıf içi düzenlemeler olduğunu söylüyor. Bunu da şu cümleler ile anlatıyor; *“Bu öğrenciye özel sınıfta düzenleme yapmak. Hakikaten zor oluyor. Çünkü öğrenci çeşitliliği olunca kullanılan araç-gereçler de farklı olması gerek. Öğrenci de belikli öğrenme yetersizliği var ya da eğitsel, bireysel farklılıkları var diğer arkadaşlarından. Dolayısı ile ona özel uyarıcı materyal kullanılması gerekiyor. Bu da ayrıca bir maliyet gerektiriyor. Sınıfta yer ayrılıyor, ayrıca bir köşe yapmak bile belki gerekebiliyor. Çünkü yaptığı resimler var, yazılar var bunları beğenmelisiniz, sergilemelisiniz ki o motive olmalı. Tabi diğer arkadaşları ile kıyaslanmayacak bir ürün oluyor kendisinin ki. Diğerlerinin yanına asınca bariz farklılıklar ortaya çıkabiliyor. Tabi ona özel değişik bir köşede pano oluşturulabiliyor. Daha çok çocuğun motive edilmesine yönelik düzenleme olabilir.”*

Katılımcı ailelerinin öğrencinin bu durumunun farkına varmalarının önemine değiniyor. Gerekirse ailelere rehberlik hizmetleri verilmesi gerektiğini söylüyor. Ayrıca kaynaştırma eğitimin zaman yönetimine olan olumsuz etkilerini belirtiyor. Bunun yanında bu tür öğrencileri değerlendirirken; sene başında hazırlanan hedeflere yönelik basit sınavlar, sorular, performans ve proje görevleri kullanıyor.

Sınıfta meydana gelen öğrenci etkileşimlerini; *“sınıfta yeni geldiği zaman öğrenciler birbirini tanımadan önce sorun olabiliyor. Diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencisine ayrıcalıklı davranıldığını düşünebiliyor. Ya da bu öğrencinin davranışları diğer öğrencileri rahatsız edebiliyor. Çünkü uyumsuz davranış sergileyebiliyor. İşte diğer öğrencilerin bu öğrenciyle alay ettikleri olabiliyor. Alay konusu bayağı bir sorun. Çünkü bu ailelerin de hoşuna gitmiyor. Ailelerde bunu büyütebiliyor. Fakat zamanla aşılabilecek bir konu. Aileyle görüşüp k.e tabi öğrencinin durumunun sınıfa kabul ettirilmesinden sonra sorun büyük oranla çözülebiliyor.”* Şeklinde açıklıyor. Kaynaştırma eğitiminin öğrencinin topluma kazandırılması aşamasında büyük yararı olduğunu düşünüyor. Ama sınıf düzenine, işleniş ve sınıf yönetimine olan etkilerini ise dezavantaj olarak görüyor. Kaynaştırma eğitiminin uzmanlık gerektiren bir uğraş olduğunu söylüyor. Üniversite ya da hala hazırda Milli Eğitim de bununla ilgili her hangi bir ders, seminer vb. görmediği için bu konuda yetersiz olduğunu düşünüyor.

Katılımcı kaynaştırma eğitimi hakkında ki düşüncelerini şöyle ifade ediyor: *“K.E uygulaması gereken ayrı bir plan olduğu için ders dışında derse hazırlıkta daha fazla zamana ihtiyaç duyar. Materyal toplama yine ayrı bir zaman gerektiriyor. Bir sonraki güne bir sonraki konuya öğrencinin kazanacağı bir sonraki kazanıma göre yeni materyaller temin edilmesi gerekiyor. Sınıf ortamında öğrenciye özel bölümler oluşturulması gerekiyor. Veli görüşmeleri, öğrencinin sınıfa yaşadığı sorunların çözümü, yine ailelerle ve velilerle görüşme noktasında çaba harcama, ikna etme gibi bayağı bir sorumluluğu var. Tabi bunların yanında kendi sınıfımız ile ilgili yükümlülüklerimizde var, aksatılmaması gerekiyor. Yani bir sınıfı okuturken ayrıca başka bir sınıfla ilgilenmek gibi bir şey diye düşünüyorum. Öncelikle amaç iyi belirlenmeli. İkincisi k.e tabii öğrenci sayısı sınıf mevcudu ile orantılı olmalı. Bunun bir oranı çizilmiş yapılan çalışmalarda. Bu bir faktör. Diğer bir konu; ailelerin bilinçlendirilmesi gerekiyor. Okulda verilen eğitimin okulda kalmaması diğer okul*

dışı zamanlarda da bunun devam ettirilmesi yönünde çalışmalar yapılması gerekiyor. Bunu okul dışında ailenin üstlenmesi gerekiyor. Tabi ram çalışmalarının, ayrılan zamanın daha arttırılması gerekiyor.”

KATILIMCI Ö2

1982 Zonguldak Ereğli doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Zonguldak Ereğli de tamamlamış. Bekâr. Şu anda Zonguldak ilinde bir İlköğretim okulunda görev yapıyor. Meslekteki yedinci yılını tamamlamak üzere. Meslek hayatında çok sayıda kaynaştırma öğrencisi olmuş. Hatta geçen sene sınıfında dört tane özel eğitime muhtaç öğrencisi olmuş.

Kaynaştırma eğitimini; özürlü öğrencinin normal eğitim ortamında bulunması ve kendine has plan ışığında eğitim alması olarak tanımlıyor. Kaynaştırma eğitimi kavramını ilk olarak üniversite ki hocalarından duymuş. Katılımcı kaynaştırma eğitimi ile ilgili ilçe milli eğitim müdürlüğünün düzenlediği iki haftalık bireyselleştirilmiş eğitim planı seminerinde katılarak bilgi sahibi olmuş.

Katılımcı sınıfında bulunan öğrenci gruplarını; *“benim geçen sene çalıştığım okuluma 3 tane ağır düzeyde zekâ geriliği olan öğrencilerim vardı. Bunlarda hem saldırganlık vardı. Ağır düzeyde oldukları için. Daha sonra konuşa yetersizliği olan öğrencim vardı. Bu seneki ise hafif düzeyde ve konuşma bozukluğu olan öğrencim var.”* Şeklinde ifade ediyor.

Bu öğrenciler için plan hazırlarken önce öğrencinin seviyesini belirlediğini ve ona göre bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırladığını söylüyor. Katılımcı kaynaştırma eğitimi uygulamalarını çocuğun seviyesine uygun çalışma yapraklarıyla özel ilgilenererek somut nesnelere göstererek, resimli birçok çalışma göstererek çocuğun derslere katılmasını sağlayarak. Sözel derslerde söz hakkı vererek, onun söylediği doğru cümleleri alkışlatarak ya da yaptığı çalışmaları alkışlatarak motive etmeye çalıştığını. Fiziksel olarak ön sıralarda oturduğunu. Ona uygun tanıya bileceği materyalleri duvara astığını söylüyor. Genellikle tenefüsler de ya da öğle arasında bu ilgiyi vermeye çalışıyor. Çalışma yapraklarıyla resimli, görsel, işitsel birçok etkinlik sunmaya çalışıyor. Yine Ailenin de bilinçli olarak yardımcı olması gerekiyor; okulda verilen eğitim yeterli olmadığı için. Somut olarak o yaşantıyı öğrenmesi amaçlandığı için buna uygun çalışmalar yaptığını belirtiyor.

Bu öğrencilerin sınıfa olan etkilerin; *“çocuğun seviyesine göre değişiyor. Eğer çocukta hafif düzeyde engel varsa sınıfta oturup dersi dinleyebiliyor, arkadaşlarını etkilemiyor. Fakat ağır düzeyde ise, hiperaktifse dikkat dağınıklığı oluşturuyor. Dersin işlenişini engelliyor. Ya da öğretmen gelip bireysel eğitim verdiği zaman çocuklar kıskançlığa vuruyor ve böylelikle çocuğu dışlıyorlar.”* Şeklinde anlatıyor. Katılımcı bu öğrencileri değerlendirirken; bireysel eğitim planındaki kazanımlara, sınıf içi performansa ve öğrencilerin yeterlilik düzeyine göre yapıyor. Kaynaştırma öğrencisinin sınıf içerisinde dışlandıklarını belirtiyor. Bunun yanında diğer öğrenciler ile aralarında kavga ve kıskançlık gibi hoş olmayan davranışlar olduğunu söylüyor.

Katılımcı; kaynaştırma öğrencilerinin okul çalışanları, arkadaşları ve aileler tarafından kabul görmesinin önemine değiniyor. Bu eğitimin avantaj ve dezavantajlarını ise; *“k.e eğitimi alan öğrenci akranları ile birlikte olduğu için daha sosyal olabiliyor. İşte topluma katılmada zorluk çekmiyor. Kendi akranları ile olduğu için mutlu bir öğrenci olabiliyor. Arkadaşları ile karşılaştığında kendini yeterli hissedebiliyor. Sosyal bir insan olarak artık normal düzeyde insanlar ile birlikte olacağı için bu tür davranışları kazanması ve çevresindekiler tarafından kabul edilmesi çocuğu mutlu, özgüvenini sağlamış bir birey olarak yetiştirebiliyoruz. Dezavantajı sınıf düzenini bozabiliyor, bireysel eğitim vermek zorunda olduğumuz için dersin işleyişini engelleyebiliyor. Diğer öğrenciler için avantaj olarak düşündüğümde normalde toplumda böyle bir insanla karşılaştığında nasıl davranabileceğini anlıyor.”* Açıklıyor.

Kaynaştırma eğitimi konusunda kendini yeterli gören tek eğitimcimiz. Kaynaştırma eğitiminin özel alt sınıflarda verilmesinin ve bu öğrenciler ile bireysel olarak ilgilenilmesinin önemi üzerinde duruyor. Haftada en az iki gün bu eğitimin verilmesi gerektiği görüşünde. Yine ailelerin özellikle de özürlü çocuğun ailesinin kaynaştırmaya karşı olan olumsuz düşüncelerinden bahsediyor. Diğer bir etken olarak zaman sorununu gösteriyor.

KATILIMCI Ö3

Katılımcı 1974 Kdz. Ereğli doğumlu. Meslekteki on altıncı yılı. Evli ve iki çocuk babası. Zonguldak ili Alaplı ilçesinde bir İlköğretim Okulunda görev yapmakta. Meslek hayatında kaynaştırma eğitimi vermiş. Kaynaştırma eğitimi ile ilk olarak üniversitede staj dönemindeki okulunda karşılaşmış. Meslek hayatında ise ilk defa 1997 yılında karşılaşmış ve her özür grubuna ait öğrencileri olmuş.

Katılımcı M.E bu öğrencilere ait planları; *“öncelikle sınıfın durumunu belirlememiz gerekiyor. Ben bu öğrencinin 3. Sınıfta hangi seviyede olduğunu bilmem gerekiyor. Henüz okuma yazmayı öğrenememiş ve kas becerileri ele becerileri gelişmemiş. Bu çocuğa bizim matematik işlemi yapturmamız çok zor. Çocuğun durumunu belirledikten sonra ona göre bir plan. Neleri öğrenebilir. 3. Sınıftaki bir çocuk ritmik saymaları 5 e kadar öğrenebilir. Ona göre bir plan yapıyoruz ve o planı uygulamaya çalışıyorum. Tabi ki o sınıfta çocuğa farklı plan uygulamak ne karda faydalı oluyor, bunu da zamanla görüyoruz ve bu çocukların fazla bir şey yapamadığını düşünüyorum sınıfta. Her sınıfta 2-3 tane var. “ anlatıyor. Özel eğitime muhtaç öğrenciler sınıf içerisinde başka bir sınıf diye nitelendiriliyor. Katılımcı kaynaştırma öğrencileri için sınıfında özel bir köşe oluşturduğunu, onlara özel etkinlikler hazırladığını, dersleri görsel materyaller destekleyerek işlediğini söylüyor. Ayrıca bu öğrencilerin cesaretlendirilmesi gerektiğini. Bunun yanında yine ailelerin bu sürece olumsuz etkilerinden bahsediyor.*

Ayrıca bu tür öğrencilerin sınıf işlenişine ve sınıf yönetimine olan olumsuz etkilerinin çok olduğunu söylüyor. Bu tür öğrencileri değerlendirirken ders içi performansları ile bunun yanında seviyesine uygun basit sınavlarla ölçüyor. Katılımcı öğrencilerin birbirine olan etkilerini ilk üç sınıfta sınırlı görüyor. Özellikle birbirlerine karşı kıskançlık duyduklarını söylüyor.

Kaynaştırma eğitimini avantaj ve dezavantajlarını; *“bu öğrencilerimiz toplumun birer parçası ve toplumda birlikte yaşıyoruz. Diğer normal öğrenciler ile bireysel eğitim alan öğrencilerimiz aynı toplumda beraber yaşıyor. Amaç topluma kazandırmak. Bunları bir arada harmanlayıp bir arada yaşamalarını sağlamak. Kendi akran grupları arasında yetişmesi, onlarla iletişim sağlaması ve davranışlarda onlar gibi olması avantaj olarak görülüyor. Dezavantajı da arkadaşlarımızın da belirttiği gibi; sınıf düzenin bozulması, öğretmenin fazla*

zamanını alması ve verimli olmaması. Yeterince 30-40 kişilik bir sınıfta öğretmen zaman ayırmasıyla iki öğrenciye zaman ayırması arasında farkın olması ve bu öğrencilerin yeterince geliştirilememesi dezavantaj olarak görülür.” İfade ediyor. Bu Katılımcı kaynaştırma eğitimi konusunda kendini yetersiz görüyor. Ama yetersizliğimizi kapatmak adına kendimizi bu konuda yetiştirmemiz gerektiğini tavsiye ediyor.

Katılımcı M.E kaynaştırma eğitimi hakkında görüşlerini şöyle ifade ediyor; *“öncelikle bu öğrencilerimiz için bir plan yapıyoruz; bep planı. Bu planı uygulaması, değerlendirmesi, davranışları kazanıp kazanamadığı bütün bunlar ekstra bir yük olarak öğretmene kalıyor. Ramlara gidiyor bu öğrenciler. Oradaki çalışmalar ile sınıfta yapılan çalışmaların birbirine uyumlu olması, öğretmenler ile görüşüp bu planları beraber hazırlamanın en uygun olacağını düşünüyorum. Duran hocamın da belirttiği gibi işitme engellilere, görme engellilere ayrı okulların yapılması. Bu öğrencilerin normal sınıflarda kaynaştırmasının bir faydası olmadığını düşünüyorum. Yani merkezlere, ilçe merkezlerine bu şekilde okullar açılarak özel eğitim almış öğretmenlerin buralarda görev yapmasının bu öğrencilerin topluma kazandırılması açısından daha faydalı olacağını düşünüyorum”*.

KATILIMCI Ö4

Katılımcı 1986 doğumludur. İki yıldır sınıf öğretmenliği yapmakta. Zonguldak ili Alaplı ilçesinde bir İlköğretim Oklun da Görev yapıyor. Bekar. Kaynaştırma eğitimi ile ilk defa bu sene vermekte. Kaynaştırma eğitimini; beklenen performans alınmayan öğrencilerin eğitilmesi olarak tanımlıyor. Üniversite yıllarında kaynaştırma eğitimi ile ilgili her hangi bir ders almamış. Halen hazır sınıfında iki tane kaynaştırma öğrencisi bulunuyor. Birinin algılamada problemi olduğunu, diğerinin ise konuşamadığını söylüyor.

Katılımcı bu öğrencilere olan ders işlenişini şöyle ifade ediyor: *“bir harfi gösterdiğim zamana görsel olarak anlattım. Sonraları ise tiyatro gibi çalışmalarım oldu. İlerde karşılaşılabileceği durumları canlandırdık, tepkisini ölçmek adına. Diğer kendini ifade edemeyen öğrencim ile ise daha çok el kol hareketleri ile anlaştık. Duran hocamın dediği gibi yaptıkları resimlerden yola çıkarak çalışmalarda*

bulundum.” Bunun yanında öğrencilerin sınıfa ve bir birlerine olan etkilerini en aza indirmek için bu iki kaynaştırma öğrencisini ayrı oturttuğunu söylüyor.

Katılımcı bu öğrencilerin sınıf yönetimine ve ders işlenişine olan olumlu ve olumsuz etkilerini şöyle anlatıyor: *“Olumlu yönünden başlayalım: arkadaşlarından örnekle, örnek göstererek bu şekilde davranırsak daha iyi olur, bu şekilde çalışın, arkadaşınıza destek olun gibi ifadeler ile olumlu destek olduğu da oluyor. Ama dediğimiz gibi daha çok olumsuz yanları var. Çünkü hırçın olabiliyor, dersten çıkıp gidebiliyor ya da parmak kaldırmadan konuşarak söz kesiyor, kendine zarar verme gibi etkinlikler de bulunuyor. Bu şekilde olumsuz davranışları ve kendi aralarında konuşmayı daha çok seviyorlar. O yüzden dersin işleniş olumsuz etkileniyor.”* Katılımcı G.A bu tür öğrencileri sınıf içi performans, kendini ifadeleri ve verdiği çalışmalarda gösterdiği katılımı göre değerlendiriyor.

Kaynaştırma eğitiminin avantajı; çocuğun kendini iyi hissetmesi, bedenlen olamasa bile ruhen kendisini oraya ait hissetmesi olarak tanımlıyor. Dezavantaj olarak değerlendirdiğin de ise; dersi yeterli öğrenememesi ve dersin işleniş olsun düzeni olsun aniden bozabilmesi diyor. Katılımcı daha önce kaynaştırma eğitimi görmemesi ve meslekte yeni olması hasebiyle bu konuda kendini yetersiz görüyor.

Katılımcı G.A kaynaştırma eğitimi nasıl olması gerektiği hakkında düşüncelerin ise; *“en büyük etken burada çocuğu tanımaktan geçiyor. Çocuğu tanıdıktan sonra nasıl bir yol izleneceğine dair bir plan yapılması gerekiyor. Fakat ben bunu kendi sınıfımız açısından değerlendirdiğimiz zaman bunun yeterli olmadığını düşünüyorum. Bu şekilde bir çalışma yapılırsa daha mantıklı olacağını düşünüyorum. Dediğimiz gibi bu iyileştirme hizmetlerinde verilen eğitimin yeterli olmadığını düşünüyorum. Veliler buna engel oluyor, istemiyorlar çocuklarının gönderilmesini, gitmesini. Yeri geliyor rapora imza atmak bile onların gücüne gidiyor. Çocuğunun diğer arkadaşlarından farklı bir boyutta olduğunu kabullenmek istemiyor. Böyle bir sorunla da karşılaşıyoruz. Ben de böyle çocuklarımızın tamamen farklı bir boyutta değerlendirilmesini isterdim. “ açıklıyor. Bunun yanında kaynaştırma eğitiminin zaman yönetimine olan olumsuz etkilerine ve kaynaştırma öğrencilerinin yeterli eğitimi alma konusunda eksiklikleri olduğunu söylüyor.*

KATILIMCI Ö5

Katılımcı F.Ç 1987 Ereğli doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Zonguldak Alaplı ilçesinde tamamlamış. Bekâr. Sınıf öğretmenliği mezunu ve bir İlköğretim okulunda görev yapmakta. Bu sene meslekte ilk yılı. Daha önce kaynaştırma ile ilgili her hangi bir bilgisi olmamış. Meslek hayatına başladığında tanınmış kaynaştırma eğitimi ile. Kaynaştırma eğitimini; *“bence k.e; zihinsel olarak eksikleri olan bir öğrencinin topluma kazandırmak için diğer arkadaşları ile birlikte, aynı ortamda bulundurulup eğitim düzeyinin artırılmasıdır diye”* tanımlıyor. Sınıfın da bir tane zihinsel engelli kaynaştırma öğrencisi mevcut.

Katılımcı mesleğe yeni başlaması ve sınıfını yeni alması hasebiyle kaynaştırma öğrencisi için plan hazırlamadığını ama zaten sınıfının ara sınıf olması sebebiyle o öğrenciye ait bireysel eğitim planı olduğunu ve bu planı kullanmaya devam ettiğini söylüyor. Bu tür öğrencileri sınıf içi oturma planının da anlaşabileceği arkadaşları ile oturtmaya özen gösterdiğini söylüyor. Değerlendirme yaparken de sene başı durumu ile sene sonu durumunu göz önüne alarak, en ufak bir tepkiyi başarı sayarak yaptığını belirtiyor.

Katılımcı bu öğrencilerin sınıfa olan etkilerini ise: *“bence de ders işleniş ve sınıf yönetimine öğrencinin olumsuz etkisi fazla. Dersten kendi kendine çıkıp gidebiliyor. Mesela sınıfın sustuğu, konu anlattığım sırada bir anda kalkıp konuşabiliyor yada bağırıp çağırabiliyor. Ona yöneldiğimde ise ders kopmuş oluyor, ders işlenişini olumsuz etkiliyor. Yönetimde de aynı şekilde kalkıp gitmeler, kendi kendine konuşmalar, beni dinlemediği oluyor.”* Cümleleri ile ifade ediyor.

Katılımcı bu iki grup öğrencinin etkileşiminde bir sorun görmüyor. Yalnız kaynaştırma eğitimi konusunda kendini yetersiz görüyor. Fakat bu konuda elinden geleni yaptığını söylüyor. Kaynaştırmanın avantajlarını; bu öğrencilerin toplumda kazandırılması, Yaşlılarından kaynaştırmaya başlayarak daha ilerde toplumda bir şeyleri yapması veya yapmaması gereken bir şeyleri öğrenmesi açısından var olduğunu söylüyor. Dezavantajlarını ise; ders bütünlüğü, işleyiş, sınıf yönetimi gibi konularda dezavantajı olduğunu düşünüyor.

Katılımcı F.Ç bu öğrencilerin öğretmenlere büyük sorumluluklar yüklediği görüşünde. En büyük sorumluluk olarak da öğrenciyi topluma kazandırıp-kazandırmadığı yönünde. Yine normal öğrencileri karşı olan sorumlulukları olduğunun da farkında.

Kaynaştırma eğitimini kesinlikle; Bunun eğitimini veren özel okulların olması gerektiği, öğrencileri ayırmak anlamında değil öğretmenlerin sıfırdan eğitilmesi gerektiği, Özel eğitim öğretmenliği veren okulların olması gerektiğini düşünüyorum. Bu çocukları koparmadan, diğer arkadaşlarından koparmadan belirli günlerde kendi okullarında ya da aynı bina içerisinde belli bir bölümde onlar eğitim alırken özel sınıflar gibi kendileri eğitim alırken teneffüslerde ya da belli günlerde, günler daha uygun, bu öğrenciler aynı kaynaştırma eğitimi gibi eğitim verilebilir.

TEMALAR	ALT TEMALAR	TANIMI
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ	Haberdar Olma	Kaynaştırma eğitimi ile nasıl ve ne zaman tanıştıklarını ifade eder.
	Ön Bilgiler	Kaynaştırma eğitimi ile ilgili ön bilgilerini ifade eder.
	Yeterlilik	Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterlilik düzeylerini ifade eder.
	Bireysel Farklar (Özür grupları)	Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin özür gruplarını ve birbirinden olan farklılıklarını ifade eder.
	Sorumluluklar	Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine, velilere, normal öğrencilere ve kaynaştırma eğitimindeki sorumluluklarını ifade eder.
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN ETKİLERİ	Fiziksel Düzenlemeler	Kaynaştırma eğitiminin sınıfın fiziksel durumuna olan etkilerini ifade eder.
	Zaman Etkisi	Kaynaştırma eğitiminin sınıftaki zaman kullanımına olan etkilerini ifade eder.
	Veli Etkisi	Kaynaştırma eğitiminin ailelere olan etkisi ve ailelerin bu duruma karşı tutumlarını ifade eder.
	Sınıfa Etkisi	Kaynaştırma eğitiminin sınıf yönetimine, sınıf disiplinine ve sınıf motivasyonuna olan etkilerini ifade eder.
	Öğrencilere Etkisi	Kaynaştırma eğitiminin, öğrencilerin davranış durumlarına olan etkilerini ifade eder.
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİN UYGULANMASI	Ders İşleniş-Hazırlık	Kaynaştırma eğitimi verilecek sınıftaki derse yönelik hazırlık ve ders işleniş çalışmalarını kapsar.
	Yöntem - Teknik	Kaynaştırma eğitimi verilirken kullanılan yöntem ve teknikleri ifade eder.
	Değerlendirme	Kaynaştırma eğitimi alan öğrencinin akademik olarak nasıl değerlendirildiğini ifade eder.
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ HAKKINDA DÜŞÜNCELER	Avantaj	Kaynaştırma eğitiminin avantajlarını ifade eder.
	Dezavantaj	Kaynaştırma eğitiminin dezavantajlarını ifade eder.
	Yapılması Gerekenler	Kaynaştırma eğitiminin uygulanması esnasında yapılması gerekenleri ifade eder.
	Öğretmen Görüşleri	Öğretmenlerimizin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerini ifade eder.